

อาณาจักรรัสเซียโบราณ: ยุคแห่งความแตกแยก The Ancient Russian Empire: the Time of Disunity

สมย์ กิรมอนตรี

Rom Phiramontri

บทคัดย่อ

บทความนี้จะกล่าวถึงอาณาจักรรัสเซียโบราณตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 13 ในช่วงที่อาณาจักรเคียฟได้แตกเป็นอาณาจักรของเจ้าชายหลายอาณาจักร เนื่องจากการขาดความสามัคคีและเห็นแก่ตัวของบรรดาเจ้าชายทั้งหลาย ทำให้อาณาจักรได้สูญเสียความเป็นเอกราชแก่มองโกล ที่ได้ยกกองทัพเข้ามาโจมตีและยึดครองอาณาจักรรัสเซียโบราณอยู่นานถึง 243 ปี ดังนั้นเนื้อหาของบทความนี้จะอยู่ในช่วงเวลาที่อาณาจักรรัสเซียโบราณอยู่ภายใต้แอกของมองโกลและจบลงในช่วงที่ประเทศได้รับอิสรภาพ สาธารณะโดยรวมของบทความกล่าวถึงชีวิตและผลงานของเจ้าชายรัสเซีย 11 พระองค์ที่เคยเป็นเจ้าชายผู้ครองเมืองมอสโก นับตั้งแต่เจ้าชายดาเนียล อลิกซานดรวิช (Даниил Александрович) ซึ่งได้ปกครองเมืองมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1263 จนกระทั่งสิ้นสุตรีซสมัยเจ้าชายอีวานที่ 4 (Иван IV Иван Грозный) ในปี ค.ศ. 1584 ในขณะเดียวกันบทความจะกล่าวถึงการเกิดขึ้นของเมืองมอสโก ซึ่งเกิดจากการขยายตัวของอาณาจักรของเจ้าชายแห่งวลาดีมีร์ ในช่วงที่เมืองวลาดีมีร์เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรรัสเซียโบราณ เจ้าชายแห่งมอสโกต้องต่อสู้กับเจ้าชายแห่งเมืองใหญ่ๆ หลายเมือง เพื่อให้ได้หนังสือแต่งตั้งจากข่านแห่งมองโกลให้เป็นตัวแทนในการปกครองและเก็บส่วยส่งให้ข่าน ต่อมาตั้งแต่ช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 14 อาณาจักรเจ้าชายแห่งมอสโกได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้นำชาวรัสเซียและมอสโกกลายเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรจึงได้ผนวกเมืองวลาดีมีร์ซึ่งอยู่ใกล้เคียงให้อยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชายแห่งมอสโก อีกทั้งได้ผนวกเมืองอื่นๆ ให้มาขึ้นตรงต่อมอสโก ทำให้อาณาจักรรัสเซียกลับมาเป็นรัฐที่มีเอกภาพและเอกราชในที่สุด

AN ABSTRACT

This article deals with the Ancient Russian Empire from the early 13th Century when Kiev was split into small kingdoms and ruled by Russian princes. Due to the lack of unity and the selfishness of these princes, these kingdoms were lost to the Mongols who sent troops to attack them and took control of the Russian Empire for 243 years. This article begins with a presentation of the time when the Russian Empire was under the Mongol yoke and ends with the time when it became independent. It presents the lives and work of eleven Russian princes who ruled Moscow, starting with the reign of Prince Daniel Alexandravich, who first ruled in 1263, until the end of the reign of Prince Ivan IV in 1584. The article also describes the establishment of the City of Moscow, which was encouraged by the expansion of the Empire under the rule of Prince Vladimir at the time when the City of Vladimir was the centre of the Ancient Russian Empire. The Prince of Moscow had to fight against many princes of major cities in order to obtain an appointment certificate from the Mongol Khan in order to represent the Khan in administration and to collect levies for him. Later, in the middle of the 14th century, the Prince of Moscow was selected to be leader of the Ruses and Moscow became the centre of the Empire. The City of Vladimir, which was close by, came under the rule of the Prince of Moscow. Other cities and towns were also annexed to Moscow, enabling the Ruse Empire to become unified and eventually gain independence.

อาณาจักรรัสเซียโบราณ: ยุคแห่งความแตกแยก

รมย์ ภิรมนตรี

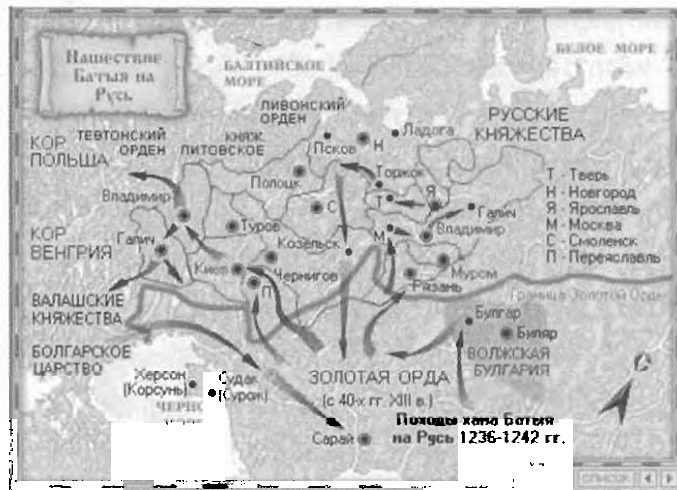
อาณาจักรรัสเซียยุคกลาง เป็นรัฐมีรูปแบบการปกครองระบอบศักดินามีเจ้าชายแห่งมวรัสหรือเจ้าชายแห่งเคียฟเป็นผู้ปกครองสูงสุด หลังจากอาณาจักรรัสเซียที่มีเคียฟเป็นเมืองหลวงและเจ้าชายแห่งเคียฟเป็นผู้นำได้อ่อนแอและหมดความสำคัญลง ศูนย์กลางอำนาจของอาณาจักรได้ย้ายไปอยู่ที่ตามเมืองต่างๆ ที่เจ้าชายแห่งมวรัสได้ครอบครอง เช่น เมืองโนฟการ์ด (Новгород) วลาดีมีร์ (Владимир) เรียซาน (Рязань) และทเวียร์ (Тверь) เป็นต้น ในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีการสร้างเมืองใหม่เพื่อให้เป็นเมืองบริวารของเมืองหลวงใหม่ หรือเพื่อพระราชทานให้กับพระโอรสอันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของยุคศักดินา เมืองมอสโกได้ถูกสร้างให้เป็นเมืองบริวารของอาณาจักรรัสเซียโตฟ-ซุสดัล (Ростово-суздальский) ตามคำริของเจ้าชายยูริย์ วลาดีมีร์วิช (Юрий Владимирович Долгорукий) เจ้าชายแห่งรัสเซียโตฟ-ซุสดัล ในปี ค.ศ. 1147 ตั้งแต่ช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 14 เจ้าชายแห่งมอสโกได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้นำชาวรัสเซียและมอสโกกลายเป็นศูนย์กลางของอาณาจักร จึงได้ผนวกเมือง วลาดีมีร์ซึ่งอยู่ใกล้เคียงให้อยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชายแห่งมอสโก อีกทั้งได้ผนวกเมืองอื่นๆ ให้มาขึ้นตรงต่อมอสโก ทำให้อาณาจักรรัสเซียกลับมาเป็นรัฐที่มีเอกภาพอีกครั้งหนึ่ง

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1330-1480 เจ้าชายแห่งมอสโกต้องต่อสู้กับเจ้าชายแห่งเมืองทเวียร์และเจ้าชายแห่งซุซดาล-นิซนีโนฟการ์ดซึ่งเป็นเมืองใหญ่เช่นกัน เพื่อให้ได้หนังสือแต่งตั้งจากข่านแห่งมองโกลให้เป็นตัวแทนในการปกครองและเก็บส่วยส่งให้ข่าน หลังจากได้รับการแต่งตั้งจากข่าน เจ้าชายแห่งมอสโกได้รวบรวมเมืองของเจ้าชายต่างๆ ให้มาขึ้นตรงต่อมอสโก ทำให้เมืองมอสโกได้กลายเป็นศูนย์กลางการบริหารประเทศในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15

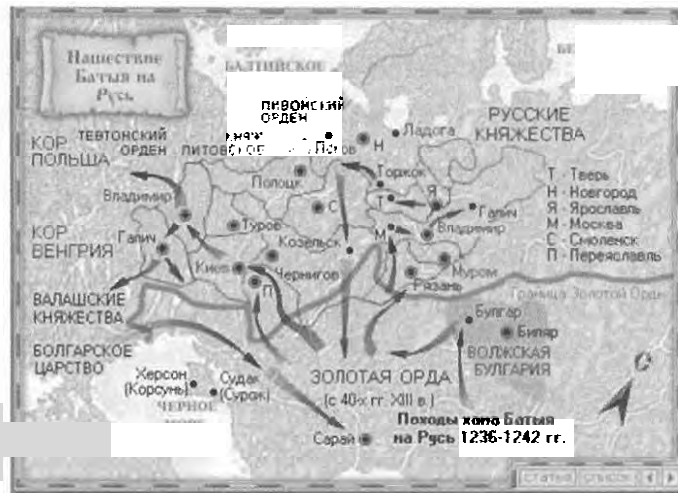
แผนที่อาณาจักรรัสเซียระหว่างที่อาณาจักรเกิดความแตกแยกก่อนที่กองทัพมองโกลจะเข้ามายึดครอง
ที่มา: <http://castinet.castilleja.org/users/pmckee/russianweb/firstmap.html>

เจ้าชายแห่งมอลโกพระองค์แรกคือเจ้าชายวลาดีมีร์ พระโอรสองค์ที่ 6 ของเจ้าชายฟเสียวาลด์ที่ 3 (Всеволод III Большое Гнездо) ซึ่งได้ยึดครองเมืองมอลโกจากเจ้าชายยูริแห่งวลาดีมีร์ พระเชษฐาของพระองค์ในปี ค.ศ. 1213 แต่ในปีเดียวกันนั้นเจ้าชายยูริได้ขอให้เจ้าชายวลาดีมีร์ไปครองเมืองปริยีสลาฟ-ยูซนีย์ (Переяславль-Южный) ซึ่งเป็นเมืองที่ใหญ่และมีศักดิ์ศรีมากกว่า โดยแลกกับเมืองมอลโกที่ต้องกลับไปอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชายยูริแห่งวลาดีมีร์ซึ่งทรงเป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส ต่อมาได้เจ้าชายยูริได้ยกเมืองมอลโกให้กับเจ้าชายวลาดีมีร์พระโอรส

แผนที่เส้นทางที่กองทัพมองโกลเข้ามายึดครองอาณาจักรรัสเซีย
ที่มา: <http://www.rhistory.ru/Batyi.html>

ในวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1238 ขณะที่ขบวนนำกองทัพมองโกลเข้าโจมตีและยึดครองเมืองมอสโกได้เผาเมืองจนเสียหายทั้งหมด เจ้าชายวลาดิมีร์ผู้ครองเมืองถูกจับเป็นเชลยและถูกประหารชีวิตในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1238 จากนั้นขบวนได้ให้เมืองมอสโกกลับไปอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชายยิราสลาฟฟเสียวลาดาวิช ผู้ทรงได้รับการแต่งตั้งจากข่านให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลรัสเซีย ในปี ค.ศ. 1246 เจ้าชายฟเสียวลาดูกู้ภัยในโกลเดนฮอร์ด (Golden Horde) ทำให้อาณาจักรของเจ้าชายวลาดิมีร์-ซุสดาลได้ถูกแบ่งแยกอีกครั้งหนึ่ง ระหว่างปี ค.ศ. 1247-1249 เมืองมอสโกอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชายมิกฮาอิล ยิราสลาวิช (Михаил Ярославич Храбрый) ซึ่งไม่พอพระทัยที่ได้ครองเมืองขนาดเล็ก ดังนั้นจึงทรงยกกองทัพไปยึดครองเมืองวลาดิมีร์ จากเจ้าชายสวิตาสลาฟฟเสียวลาดาวิช พระปิตุลาและปราบดาภิเษกเป็นเจ้าชายแห่งมวลรัสเซีย ในปีเดียวกันนั้นเจ้าชายมิกฮาอิลได้นำกองทัพเข้ารบกับกองทัพของเจ้าชายแห่งลิทัวเนีย ซึ่งเป็นรัฐปรปักษ์ทางตะวันตก จนทำให้พระองค์สิ้นพระชนม์ระหว่างการทำศึก

แผนที่เส้นทางที่กองทัพมองโกลเข้ามายึดครองอาณาจักรรัสเซีย

ที่มา: <http://www.rhistory.ru/Batyi.html>

ในวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1238 ขณะที่บาตีย่านำกองทัพมองโกลเข้าโจมตีและยึดครองเมืองมอสโกได้เผาเมืองจนเสียหายทั้งหมด เจ้าชายวลาดีมีร์ ผู้ครองเมืองถูกจับเป็นเชลยและถูกประหารชีวิตในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1238 จากนั้นข่านได้ให้เมืองมอสโกกลับไปอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชายยิราสลาฟ ฟเสียวลาดาวิช ผู้ทรงได้รับการแต่งตั้งจากข่านให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลรัสเซีย ในปี ค.ศ. 1246 เจ้าชายฟเสียวลาดถูกสังหารในโกลเดนฮอร์ด (Golden Horde) ทำให้อาณาจักรของเจ้าชายวลาดีมีร์-ซุสตาลได้ถูกแบ่งแยกอีกครั้งหนึ่ง ระหว่างปี ค.ศ. 1247-1249 เมืองมอสโกอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชายมิกฮาอิล ยิราสลาวิช (Михаил Ярославич Храбрый) ซึ่งไม่พอพระทัยที่ได้ครองเมืองขนาดเล็ก ดังนั้นจึงทรงยกกองทัพไปยึดครองเมืองวลาดีมีร์ จากเจ้าชายสวิตาสลาฟ ฟเสียวลาดาวิช พระปิตุลาและปราบดาภิเษกเป็นเจ้าชายแห่งมวลรัสเซีย ในปีเดียวกันนั้นเจ้าชายมิกฮาอิลได้นำกองทัพเข้ารบกับกองทัพของเจ้าชายแห่งลิทัวเนีย ซึ่งเป็นรัฐปรปักษ์ทางตะวันตก จนทำให้พระองค์สิ้นพระชนม์ระหว่างการทำศึก

ทางประวัติศาสตร์จัดว่าเป็นเจ้าชายแห่งมวลรัสพระองค์สุดท้ายที่สิ้นพระชนม์ในสงคราม หลังการสิ้นพระชนม์ของเจ้าชายมิกฮาอีลราชบัลลังก์ได้ตกทอดไปสู่เจ้าชายบาริสพระราชโอรสที่ยังทรงพระเยาว์ เจ้าชายอลิกซานดร เนียฟสกี (Александр Невский) ผู้เป็นอาจึงได้เข้ามาปกครองอาณาจักรซิวคราว แต่เจ้าชายบาริสได้สิ้นพระชนม์ในขณะที่ยังไม่ถึงวัยหนุ่ม อาณาจักรจึงตกอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชายอลิกซานดร เนียฟสกีต่อไป ในรัชสมัยเจ้าชายอลิกซานดร ทรงได้ยกเมืองมอสโกและใกล้เคียงให้กับเจ้าชายดานิล (Даниил Александрович) พระโอรสองค์เล็ก จากนั้นเจ้าชายอีวานที่ 1 (Иван I (Калита)) พระโอรสของเจ้าชายดานิลก็ได้เมืองมอสโกเป็นมรดก และเป็นมรดกสืบทอดต่อไปยังพระนัดดา เจ้าชายดมีตรีย์ ดอนสโกย (Дмитрий Донской) ตลอดระยะเวลาดังกล่าวเมืองมอสโกยังคงเป็นเมืองระดับรองซึ่งอยู่ภายใต้เมืองวลาดีมีร์ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางของอาณาจักร

อนุสาวรีย์เจ้าชายดานิล อลิกซานดราริซที่สถานีรถไฟใต้ดินตุลสกายา กรุงมอสโก
ที่มา: <http://www.sedmitza.ru/text/1041506.html>

เจ้าชายดานีล อลิกซานดรวิช (Даниил Александрович) ได้รับการเลี้ยงดูจากเจ้าชายยิวราสลาฟพระปิตุลา (อา) ในการบริหารกิจการบ้านเมือง และได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดูแลเมืองมอสโกของพระปิตุลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1264 ขณะที่พระปิตุลาขึ้นครองราชย์เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส หลังการสิ้นพระชนม์ของพระปิตุลา ในปี ค.ศ. 1272 เจ้าชายดานีลวัย 11 พรรษายังคงเป็นเจ้าชายผู้ปกครอง เมืองมอสโก ที่ยังเป็นเมืองขนาดเล็ก และเจียบสงบ มีอาณาเขตครอบคลุมเฉพาะลุ่มแม่น้ำมัสควา (река Москва) ยังไม่มีทางออกไปยังแม่น้ำอากา (Ока) ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำโวลกา แตกต่างจากเมืองใหญ่อื่นๆ ที่พระเชษฐาของพระองค์ได้ปกครอง ยิ่งไปกว่านั้นในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่มองโกลปกครองอาณาจักรรัสเซียอย่างเข้มงวดและอำนาจของเจ้าชายในอาณาจักรรัสเซียถูกกดทอนลงไปเป็นอย่างมาก

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1282 ได้เกิดสงครามแย่งชิงตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลร์สของเจ้าชายดมิตรีแห่งปริยิสลาฟและเจ้าชายอันเดรย์แห่งการาเดียดส์ พระเชษฐาของเจ้าชายดานีล ซึ่งในช่วงแรกเจ้าชายดานีลได้เข้าร่วมกับเจ้าชายอันเดรย์ แต่ในช่วงท้ายของการต่อสู้เพื่อแย่งชิงตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลร์สของ 2 พระเชษฐา เจ้าชายดานีลได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับเจ้าชาย ดมิตรีและแม่ทัพตุดาน (Тудан) ที่นำกองทัพมองโกลเข้าโจมตีเมืองต่างๆ 14 เมืองในอาณาจักรรัสเซียที่แข็งข้อต่อโกลเดนฮอร์ด ทำให้เจ้าชายดมิตรีได้รับความดีความชอบเป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส ส่วนเจ้าชายดานีลก็ได้รับความชอบธรรมในการยึดครองเมืองต่างๆ มาเป็นเมืองบริวารของมอสโก โดยในปี ค.ศ. 1296 ได้ครองเมืองโนฟการ์ด

ในปี ค.ศ. 1301 เจ้าชายดานีลได้นำกองทัพเข้ายึดครองเมืองเรียชานจากเจ้าชายคันสตันติน รามานาวิช (Константин Романович) และเข้ายึดครองเมืองคาโลมนา (Коломна) และในปีต่อมาเจ้าชายดานีลได้รับมรดกเป็นเมืองปริยิสลาฟ-ซาเลียสสกี (Переславль-Залесский) จากเจ้าชายอีวาน ดมิตรีวิช พระโอรสของเจ้าชายดมิตรี (พระเชษฐาของเจ้าชายดานีล) ที่ไม่มีทายาทสืบสกุล ใน ค.ศ. 1303 เจ้าชายดานีลได้สิ้นพระชนม์ทำให้เมืองต่างๆ ที่ทรงครอบครองอยู่ตกเป็นของเจ้าชายยูริ (Юрий Данилович) พระโอรสองค์โต

ในปีเดียวกันนั้นเจ้าชายยูริย์ได้นำทัพเข้ายึดเมือง มาจายสค์ (Можайск) ซึ่งอยู่ในอาณาเขตของเจ้าชายแห่งสมาเลียนสค์ ทำให้เมืองมอสโกกลายเป็นเมืองใหญ่ที่มีความสำคัญ

เจ้าชายยูริย์ ดานีลาวิช

ที่มา: <http://www.runivers.ru/Runivers/calendar2.php?ID=61731>

เจ้าชายยูริย์ ดานีลาวิช (Юрий Данилович) ทรงเป็นพระโอรสองค์แรกของเจ้าชายดานีล ได้รับมรดกเป็นเมืองปริยิสลาฟ-ชาเลียสสกี ในปี ค.ศ. 1303 ภายหลังการสิ้นพระชนม์ของพระชนกได้ผนวกเมืองที่ทรงครอบครองอยู่รวมทั้งเมืองมาจายสค์เข้ากับเมืองมอสโก ในปี ค.ศ. 1304 เจ้าชายอันเดรย์ อลิกซานดราวิชเจ้าชายแห่งมวลร์สสิ้นพระชนม์ลง เจ้าชายมิกฮาอิล ยีราสลาวิชแห่งทเวียร์ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าชายแห่งมวลร์สสืบแทน ทำให้เจ้าชายยูริไม่พอพระทัยจึงเกิดสงครามแย่งชิงทั้งเมืองและตำแหน่งระหว่าง 2 อาณาจักร การสู้รบได้เกิดขึ้นในเมืองปริยิสลาฟ-ชาเลียสสกี เมืองคัสตรามา เมืองการาเดียดส์ และนิซนีย์โนฟการ์ต แต่การรบแต่ละครั้งไม่ได้ดำเนินไปถึงขั้นแตกหัก จนกระทั่งปี ค.ศ. 1311 เจ้าชายยูริย์ได้นำกองทัพเข้ายึดเมืองโนฟการ์ตได้สำเร็จแล้วให้เจ้าชายบาริสพระอนุชาครองเมือง ในปี ค.ศ. 1317 เจ้าชายยูริย์ได้อภิเษกสมรส

กับเจ้าหญิงอากาเฟีย (Агафья) พระชนิษฐาของข่านแห่งอุซเบก (Узбек-хан) ทำให้ทรงได้รับการแต่งตั้งเป็นขุนนางชั้นสูงของมองโกลในฐานะราชบุตรเขยของข่านที่สืบเชื้อสายโดยตรงจากเจงกิสข่าน ในปลายปีนั้นเจ้าชายยูริย์ได้ถูกกองทัพเจ้าชายมิกฮาอิลแห่งทเวียร์โจมตีจนแตกพ่ายต้องหนีไปโกลเดนฮอร์ด ทิ้งให้เจ้าหญิงอากาเฟียตกเป็นเชลยศึกและสิ้นพระชนม์อย่างมีเงื่อนงำที่เมืองทเวียร์ จากการสิ้นพระชนม์ของเจ้าหญิงอากาเฟียทำให้เจ้าชายยูริ์ได้โอกาสแก้แค้นเจ้าชายมิกฮาอิล จึงได้แจ้งต่อข่านแห่งอุซเบกว่าเจ้าหญิงอากาเฟียถูกเจ้าชายมิกฮาอิลวางยาจนสิ้นพระชนม์ ส่งผลให้เจ้าชายมิกฮาอิลถูกจับไปประหารชีวิตที่โกลเดนฮอร์ด ส่วนเจ้าชายยูริย์ได้รับการแต่งตั้งจากข่านให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส ในขณะที่เดียวกันก็ได้แต่งตั้งเจ้าชายอาฟานาซี (Афанасий) พระอนุชาเป็นเจ้าชายแห่งโนฟการัด¹

ในปี ค.ศ. 1320 เจ้าชายยูริย์ทรงทำสงครามแย่งชิงเมืองเรียซานจากเจ้าชายอีวาน ยีราสลาวิช สามารถยึดครองเมืองคาโลมนาไปเป็นเมืองภายใต้อาณาจักรเจ้าชายแห่งมอสโก ในปีเดียวกันนี้เจ้าชายบาริสพระอนุชาได้สิ้นพระชนม์ลงในขณะที่เจ้าชายอีวานพระอนุชาอีกพระองค์หนึ่งได้เดินทางไปยังโกลเดนฮอร์ดเพื่อรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าชายแห่งมอสโก ในปีต่อมาเจ้าชายดมิตรีแห่งทเวียร์ได้ยอมรับในพระราชอำนาจของเจ้าชายยูริย์โดยการส่งมอบส่วยที่จะต้องจ่ายให้กับข่านแห่งโกลเดนฮอร์ดผ่านเจ้าชายยูริย์ แต่เจ้าชายยูริ์ได้นำส่วยไปให้พระอนุชาที่เมืองโนฟการัดขายและหาซื้อของถูกมาส่งให้ข่านเพื่อหวังส่วนต่างที่เป็นกำไร เมื่อข่านแห่งอุซเบกได้ทราบเรื่องดังกล่าวจึงปลดเจ้าชายยูริย์จากการเป็นเจ้าชายแห่งมวลร์สและแต่งตั้งเจ้าชายดมิตรีแห่งทเวียร์เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์สแทน

จากพฤติกรรมการนำส่วยไปแสวงหากำไรของเจ้าชายยูริย์ทำให้ถูกข่านเรียกไปเข้าเฝ้าที่เมืองซาโร-เบียร์ค (Сарай-Берк) เมืองหลวงของโกลเดนฮอร์ด ระหว่างที่เจ้าชายยูริย์เตรียมตัวจะเดินทางเจ้าชายดมิตรีได้นำกองทหารไปล้อมรอบจับตัวเจ้าชายยูริย์ระหว่างทางที่จะไปซาโร-เบียร์คซึ่งเป็นเส้นทางลงไปทิศใต้ เพื่อ

¹Пчелов И.В. Рюриковичи. История династии. - М.: Олма-Пресс, 2001

นำตัวไปถวายขานหาความดีความชอบ แต่เจ้าชายยูริยกลับเดินทางไปทางตะวันตกเฉียงเหนือไปยังเมืองปสโคฟ (Псков) ซึ่งเป็นเมืองบริวารของมอสโกแล้วจึงเดินทางต่อไปยังเมืองโนฟการัดที่พระอนุชาครองเมืองอยู่ จากนั้นจึงได้สถาปนาพระองค์เป็นเจ้าชายแห่งโนฟการัด ทรงสร้างกำแพงเมืองเพื่อป้องกันข้าศึก อีกทั้งได้ทำสัญญาสันติภาพกับสวีเดนเพื่อที่จะได้ไม่ต้องทำศึกหลายด้านหากถูกกองทัพของเจ้าชายดมิตรีหรือกองทัพขานมาโจมตี

เจ้าชายดมิตรีแห่งทเวียร์ซึ่งทรงพิโรธเจ้าชายยูริย์มานานจากการที่พระชนกของพระองค์ถูกขานสังหารชีวิตเพราะถูกเจ้าชายยูริย์กล่าวหาว่าสั่งให้วางยาพิษฆ่าเจ้าหญิงอากาเฟียพระชนิษฐาของขาน จึงได้ใช้ดาบแทงเจ้าชายยูริย์จนสิ้นพระชนม์

ที่มา: <http://www.runivers.ru/Runivers/calendar2.php?ID=61731>

ในปี ค.ศ. 1325 เจ้าชายยูริย์ได้เดินทางไปยังเมืองซาไร-เบียร์คเพื่อเจรจาขอตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลร์ส ที่ห้องพระโรงขณะที่เข้าเฝ้าขานนั้นทรงได้พบกับเจ้าชายดมิตรีแห่งทเวียร์ซึ่งทรงพิโรธเจ้าชายยูริย์มานานจากการที่พระชนกของพระองค์ถูกขานสังหารชีวิตเพราะถูกเจ้าชายยูริย์กล่าวหาว่าสั่งให้วางยาพิษฆ่าเจ้าหญิงอากาเฟียพระชนิษฐาของขาน จึงได้ใช้ดาบแทงเจ้าชายยูริย์จน

สิ้นพระชนม์ ส่วนเจ้าชายดมีตรีย์ได้ถูกข่านลี้่งประหารชีวิตหลังจากถูกจองจำ 9 เดือน จากนั้นข่านได้แต่งตั้งเจ้าชายอเล็กซานดร์ มิคฮาลาวิชพระอนุชาของเจ้าชายดมีตรีย์เป็นเจ้าชายแห่งมอวลร์ส

เจ้าชายอีวานที่ 1 ทรงได้รับพระสมัญญานามว่า “เจ้าชายอีวานอุงเงิน” ซึ่งได้มาจากการที่ทรงเป็นผู้ชอบบริจาคทาน จึงทรงพกถุงใส่เศษเงินไว้กับพระองค์เพื่อให้ทานกับคนยากจน
ที่มา: <http://topwar.ru/12958-ivan-kalita-politika-vne-morali.html>

เจ้าชายอีวานที่ 1 (Иван I Калита) หลังการสิ้นพระชนม์ของเจ้าชายยูริย์ ในปี ค.ศ. 1325 เจ้าชายอีวานที่ 1 หรือ “เจ้าชายอีวานอุงเงิน” พระอนุชาได้สืบทอดราชสมบัติ เจ้าชายอีวานที่ 1 ทรงเป็นผู้สำเร็จราชการเมืองโนฟการัดแทนพระชนกตั้งแต่มีพระชนมายุ 13 พรรษา และในวัย 21 พรรษาทรงครองเมืองปริยิสลาฟสกีแทนพระเชษฐา และทรงปกป้องเมืองจากการรุกรานของเจ้าชายแห่งทเวียร์ ในปี ค.ศ. 1320 เจ้าชายอีวานที่ 1 ได้เสด็จไปยังโกลเดนฮอร์ดเพื่อเข้าเฝ้าขานแห่งอูเบกในการแต่งตั้งเป็นทายาทของเจ้าชายแห่งมอสโก ซึ่งในการนี้ได้เสด็จไปพร้อมกับพระเชษฐาเจ้าชายยูริย์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส จากการที่เจ้าชายยูริย์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส จึงต้องไปประจำอยู่ที่เมืองโนฟการัด เมืองมอสโกจึงตกอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าชายอีวานอย่างเต็มรูปแบบ

ในปีแรกที่พระองค์ทรงปกครองเมืองมอสโกได้เชิญให้สังฆนายกและคณะผู้นำศาสนจักรย้ายสำนักจากเมืองวลาดีมีร์มาประจำที่มอสโก ทำให้มอสโกเป็นเมืองศูนย์กลางทางศาสนาและจิตวิญญาณของรัสเซีย ในปี ค.ศ. 1327 เจ้าชายอลิกซานดร์ มิคฮาลาวิชแห่งทเวียร์ได้ทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับเมืองโนฟการัดด้วยชาวเมืองทเวียร์ได้ลุกขึ้นใช้กำลังต่อต้านการปกครองของเจ้าชายและมองโกลโดยชาวเมืองได้ฆ่าทูตจากมองโกลและผู้ติดตาม ข่านอูเบกจึงได้เรียกเจ้าชายอีวานที่ 1 เข้าเฝ้าและทรงแต่งตั้งให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์สพร้อมกับให้ทหารอีก 50,000 นายเพื่อมาปราบปรามกองกำลังที่ต่อต้านอำนาจข่าน กองทัพที่นำโดยเจ้าชายอีวานที่ 1 ได้ร่วมกับกองทัพซูดาลเข้าโจมตีเมืองทเวียร์จนพ่ายแพ้ ชาวเมืองถูกจับเป็นเชลย บ้านเรือนถูกทหารมองโกลเผา เจ้าชายอลิกซานดร์ มิคฮาลาวิชแห่งทเวียร์ ได้ลี้ภัยไปอยู่โนฟการัดจากนั้นไปเมืองปัสโคฟ กองทัพมองโกลจึงเดินทางต่อไปยังเมืองโนฟการัดเพื่อตามเอาตัวเจ้าชายอลิกซานดร์ มิคฮาลาวิชมาลงโทษ เจ้าชายเมืองโนฟการัดเกรงว่ากองทัพทหารมองโกลจะทำลายชีวิตและเมืองจึงได้จ่ายเงินเพื่อซื้อสันติภาพ 2,000 กริฟนาพร้อมด้วยสิ่งของมีค่าอีกมาก เจ้าชายอีวานที่ 1 รู้ว่าศาสนจักรในที่หลบซ่อนแก่เจ้าชายอลิกซานดร์ มิคฮาลาวิช จึงได้เรียกร้องให้สังฆนายกส่งตัวเจ้าชายอลิกซานดร์มาให้ หากไม่แล้วจะยกกองทัพ

ไบโอมติปลโคฟ จากคำขู่ของเจ้าชายอีวานที่ 1 ทำให้เจ้าชายอลิกซานดรต้อง ลี้ภัยไปอยู่ลิทัวเนีย ใน 8 ปีต่อมาเจ้าชายอลิกซานดร มิคฮาลาวิชได้เดินทางไปขอ พระราชทานอภัยโทษจากข่านและขอตำแหน่งเจ้าชายแห่งทเวียร์คืนซึ่งข่านก็ พระราชทานอภัยโทษและคืนตำแหน่งให้ แต่ในอีก 3 ปีต่อมา (ค.ศ. 1339) เจ้าชาย อีวานที่ 1 ได้เสด็จไปยังโกลเดนฮอร์ดและเพื่อถวายเป็นงานเกี่ยวกับเจ้าชาย อลิกซานดร มิคฮาลาวิช หลังจากนั้นข่านได้รับสั่งให้เจ้าชายอลิกซานดร มิคฮาลาวิช เข้าเฝ้าพร้อมเจ้าชายฟิโอดาร์ (Иван I Калита) พระโอรสและมีรับสั่งให้ ประหารชีวิตทั้งสองพระองค์ หลังจากกลับมาถึงมอสโกเจ้าชายอีวานที่ 1 ได้สั่งให้ นำระฆังจากวิหารซาวัวร์เมืองทเวียร์มามอสโก เจ้าชายค้นสดันดินแห่งทเวียร์ เจ้าเมืององค์ใหม่ซึ่งเป็นพระอนุชาของเจ้าชายอลิกซานดร มิคฮาลาวิชจำต้อง เชื่อฟังเจ้าชายอีวานที่ 1 อย่างไม่อาจปฏิเสธได้

พระราชวังเครมลินในรัชสมัยเจ้าชายอีวานที่ 1 วาดโดยจิตรกร อาปอลินารีย์ มิคฮาลาวิช วัลนิตโซฟ (Аполлинарий Михайлович Васнецов)
ที่มา: <http://olga74ru.livejournal.com/59984.html> <http://olga74ru.livejournal.com/59984.html>

เจ้าชายอีวานที่ 1 ทรงรวบรวมเมืองที่อยู่ใกล้เคียงเข้ามาอยู่ภายใต้มอสโกอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีนี้นักประวัติศาสตร์ที่สำคัญของรัสเซีย² เห็นว่าทรงเป็นผู้นำที่ชาญฉลาด ทรงรวบรวมเมืองบริวารให้กับมอสโกจนกลายเป็นเมืองศูนย์กลางทางการเมืองของอาณาจักร แต่นักประวัติศาสตร์บางคนเห็นว่าการรวบรวมเมืองต่างๆ มาอยู่ภายใต้มอสโกเป็นการสร้างความมั่งคั่งให้กับตน ซึ่งทั้งพระชนกและพระเชษฐาของพระองค์ได้กระทำไปด้วยจุดมุ่งหมายเดียวกัน³ นักประวัติศาสตร์ที่เชี่ยวชาญในยุคมอสโกได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า เมืองมอสโกในรัชสมัยเจ้าชายอีวานที่ 1 มีอาณาเขตครอบคลุมสองฝั่งตลอดลำน้ำมัสควา ตั้งแต่เมืองมาจายสค์ ชวีนิการัด (Звенигород) มอสโกและคาโลมนา ทางตะวันตกเฉียงใต้มีอาณาเขตตั้งแต่เมืองคาโลมนาตามแนวแม่น้ำอากาศขึ้นไปทางเหนือรวมทั้งเมืองคาชีรา (Кашира) และเซียร์ปุกอฟ (Серпухов) ทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีอาณาเขตครอบคลุมบางส่วนของลุ่มน้ำโวลกาอันมีเมืองอูกลิช (Уglich) และคัสตรามา (Кострома) อยู่ในอาณาเขต นอกจากนั้นดินแดนทางตอนเหนือของลุ่มน้ำโวลกาก็ถูกเจ้าชายอีวานซื้อมาจากเจ้าชายผู้ครองเมือง เช่น เมืองอูกลิช กาลิช เมียร์สกี (Галич Мерский) บีลาเซียร์สค์ (Белозерск)⁴ เป็นต้น

เจ้าชายอีวานที่ 1 ทรงได้รับพระสมัญญานามว่า “เจ้าชายอีวานอุงเงิน” ซึ่งได้มาจากการที่ทรงเป็นผู้ชอบบริจาคทาน จึงทรงพกถุงใส่เศษเงินไว้กับพระองค์เพื่อให้ทานกับคนยากจน ในปีสุดท้ายของพระชนม์ชีพ เจ้าชายอีวานที่ 1 ทรงออกบวชและได้ระบุในพินัยกรรมว่าให้เจ้าชายลิมีโยน (Семён Гордый) พระราชโอรสพระองค์แรกขึ้นครองราชย์ต่อจากพระองค์และให้ฝังพระศพของพระองค์ที่วิหารอัครทูตสวรรค์ (Архангельский собор) ซึ่งตั้งอยู่ภายในกำแพงพระราชวังเครมลิน

²Карамзин, Соловьёв, Иловайский

³В. И. Сергеевич Русские юридические древности – Т. 2: Вече и князь; Советники князя. – 3-е изд., с переменами и доп. – СПб.: Тип. М. М. Стасюлевича, 1908.

⁴Дмитрий Иванович Иловайский, История России: В 5 томах. Московско-Литовский период, или Собиратели Руси. – 2-е изд. – М.: Типо-лит. Высоч. утв. Товарищества И. Н. Кушнерев и Ко, 1896. – Т. 2. Века XIV и XV. – 528, 75 с.

เจ้าชายลิมิโยน อิวานาวิช ผู้ทรนง ในพระราชพิธีราชาภิเษกเป็น “เจ้าชายผู้ยิ่งใหญ่” ซึ่งทรงให้จัดขึ้นเป็นครั้งแรกได้จัดในวิหารอูลเบียนสกีเมืองวลาดีมีร์โดยพระองค์ทรงพระมาลาของเจ้าชายวลาดีมีร์ มานามาคอ
ที่มา: http://samlib.ru/o/oleg_w_m/dperwyjkaluzhskijknjazxdoc.shtml

เจ้าชายลิมิโยน อิวานาวิช ผู้ทรนง (Семён Иванович Гордый)

หลังการสิ้นพระชนม์ของเจ้าชายอิวานที่ 1 เหล่าเจ้าชายผู้ครองเมืองต่างๆ ของอาณาจักรรูสต่างเดินทางไปเข้าเฝ้าขานแห่งโกลเดนฮอร์ดเพื่อทักทวนไม่ให้ขานแต่งตั้งเจ้าชายลิมิโยนขึ้นเป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส ด้วยในรัชสมัยของเจ้าชายอิวานที่ 1 (พระชนกของเจ้าชายลิมิโยน) บรรดาเจ้าชายเมืองอื่นๆ ต่างได้รับความเดือดร้อนจากการปกครองของเจ้าชายอิวาน โดยขอให้ขานแต่งตั้งเจ้าชายคันสตันติน วาสีลิวิชแห่งวลาดีมีร์ขึ้นเป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส จากข้อเสนอดังกล่าวทำให้ขานไม่กล้าตัดสินใจที่จะแต่งตั้งเจ้าชายแห่งมวลร์สในทันที แต่ได้ทิ้งระยะห่างไปหลายเดือน จึงได้แต่งตั้งเจ้าชายลิมิโยนขึ้นเป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส หลังจากได้รับการแต่งตั้งเจ้าชายลิมิโยนได้เริ่มกระบวนการป้องกันตนเองจากเหล่าเจ้าชายที่คัดค้านการแต่งตั้ง พระองค์เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส โดยการทำข้อตกลงกับเหล่าพระอนุชาว่าจะสามัคคีเป็นหนึ่งเดียว แต่ละพระองค์ต้องครองเมืองของตนโดย

ไม่รุกรานซึ่งกันและกันในเอกสารที่เจ้าชายลิมิโยนได้ลงพระปรมาภิไธยและตราประทับประจำพระองค์ต่างระบุพระนามอย่างเต็มพระยศว่า “เจ้าชายผู้ยิ่งใหญ่แห่งมวลรัส” (Великий князь Всея Руси) แทนคำว่า “เจ้าชายแห่งมวลรัส” (Князь Всея Руси) ที่เจ้าชายพระองค์ก่อนๆ ได้ใช้มา อีกทั้งในพระราชพิธีราชาภิเษกเป็น “เจ้าชายผู้ยิ่งใหญ่” ซึ่งทรงให้จัดขึ้นเป็นครั้งแรก ได้จัดในวิหารอูสเปียนสกีเมืองวลาดีมีร์ โดยพระองค์ทรงพระมาลาของเจ้าชายนวลาดีมีร์ มานามาคส์ ซึ่งทั้งค่านำหน้าพระนามและพิธีการต่างๆ ดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นผู้ที่หยิ่งทงในตนเอง ทำให้เจ้าชายลิมิโยนถูกเรียกว่า “เจ้าชายลิมิโยนผู้ทรนง” (Семён Гордый)

ในช่วงที่เจ้าชายอีวานที่ 1 ล้นพระชนม์อาณาจักรเจ้าชายแห่งมอลโกกับอาณาจักรเจ้าชายแห่งโนฟการัดกำลังทำสงครามกันอยู่ ด้วยเจ้าชายอีวานที่ 1 ทรงเรียกร้องให้อาณาจักรเจ้าชายแห่งโนฟการัดจ่ายส่วยให้กับตน ซึ่งเป็นส่วยที่จะต้องจ่ายแยกจากส่วยที่จะต้องจ่ายให้กับข่าน ในทางปฏิบัติแล้วถือว่าการขู่บังคับให้จ่ายส่วยเพิ่มทำให้เจ้าชายแห่งโนฟการัดต้องทำสงครามเพื่อให้หลุดพ้นจากการจ่ายส่วยซ้ำซ้อนดังกล่าว หลังจากกลับจากการเข้าเฝ้าข่านที่โกลเดนฮอร์ด เจ้าชายลิมิโยนได้จัดทัพออกสกัดกั้นทัพของเจ้าชายแห่งโนฟการัด ที่ได้นำทัพเข้ายึดเมืองของอาณาจักรมอลโกไปหลายเมือง เหล่าเจ้าชายที่เป็นพันธมิตรกับเจ้าชายลิมิโยนได้นำกองทัพมาช่วยรบ จากการที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่ากองทัพของอาณาจักรมอลโกและพันธมิตรมีกำลังมากกว่า ประชาชนชาวโนฟการัดที่มีส่วนโดยตรงกับความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นจากสงครามจึงก่อการจลาจลขึ้น มีการขับไล่และสังหารขุนนาง ทำให้เมืองไม่พร้อมที่จะทำสงคราม บาทหลวงวาซิลีย์ เจ้าคณะภาคโนฟการัดจึงได้รับหน้าที่มาเจรจาสงบศึก โดยยอมจ่ายส่วยให้กับเจ้าชายแห่งมอลโกและพันธมิตรทุกพระองค์รวมทั้งแต่งตั้งเจ้าชายลิมิโยนให้เป็นเจ้าชายแห่งโนฟการัดอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย ในปี ค.ศ. 1348 เมืองปสโคฟได้ออกจากการเป็นเมืองภายใต้เจ้าชายแห่งโนฟการัด ด้วยปัญหาด้านการปกครองของศาสนจักรที่แยกเมืองปสโคฟออกจากโนฟการัด แต่เมืองปสโคฟได้ไปขึ้นตรงต่อมอลโกจึงไม่เกิดปัญหาในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้

ในปี ค.ศ. 1353 เจ้าชายลิมิโยนสวรรคตด้วยกาฬโรคซึ่งเริ่มระบาดจากประเทศจีนก่อนจะเข้ามาในยุโรป ทำให้ประชากรของประเทศต่างๆ ที่โรคนี้ระบาดเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ในราชสำนักของเจ้าชายแห่งมอลโกนอกจากเจ้าชายเองที่สวรรคตด้วยโรคนี้แล้วยังมีพระราชโอรส 2 พระองค์ พระอนุชา และสังฆนายกแห่งมอลโกที่ได้สิ้นพระชนม์ลงด้วยโรคภัยนี้ ตำแหน่งเจ้าชายแห่งมอลโกและวลาดีมีร์จึงตกเป็นของเจ้าชายอีวานพระอนุชาของเจ้าชายลิมิโยน

เจ้าชายอีวานที่ 2 (Иван II Иванович Красный) ทรงเป็นพระราชโอรสของเจ้าชายอีวานที่ 1 ก่อนที่จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าชายแห่งมอลโก และเจ้าชายแห่งมวลรัสเซียทรงครองเมืองซวีนิการ์ดี (Звенигород) ซึ่งเป็นเมืองทางตะวันตกของมอลโก มีเมืองรูซา (Руса) มาจายสค์และคาโลมนาเป็นเมืองบริวาร ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1354 ทรงได้รับการแต่งตั้งจากข่านแห่งโกลเดนฮอร์ดให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลรัสเซีย และมีพิธีเฉลิมฉลองการได้รับตำแหน่งดังกล่าวที่เมืองวลาดีมีร์ ซึ่งจัดว่าเป็นเมืองหลวงของอาณาจักร

ในรัชสมัยเจ้าชายอีวานที่ 2 เป็นช่วงเวลาที่ยานาจักรของเจ้าชายแห่งมอลโกอ่อนแอ ทำให้อาณาจักรของเจ้าชายองค์อื่นๆ ที่เคยเป็นปรปักษ์เข้มแข็งและมีบทบาทโดดเด่นขึ้น โดยเฉพาะเจ้าชายคันสตันตินแห่งอาณาจักรนิซนีย์โนฟการ์ดี และซุสตาล ที่พยายามจะแย่งตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลรัสเซียจากเจ้าชายอีวานที่ 2 แต่ข่านแห่งโกลเดนฮอร์ดยังคงให้ตำแหน่งดังกล่าวอยู่กับรัชทายาทของเจ้าชายแห่งมอลโกคือเจ้าชายดมีตรีย์พระราชโอรสของเจ้าชายอีวานที่ 2 นอกจากนี้เจ้าชายแห่งอาณาจักรลิทัวเนียได้เข้ายึดครองอาณาจักรของเจ้าชายแห่งเบรียนสค์ (Брянск) และยกกองทัพเข้ายึดทรัพย์สินและกวาดต้อนชาวเมืองมาจายสค์ไปเป็นทาส ส่วนเจ้าชายเมืองเรียวซานได้ยึดเมืองลาปาสเนีย (Лопасня) โดยที่เจ้าชายแห่งมอลโกไม่สามารถทำอะไรได้

เจ้าชายอีวานที่ 2 ทรงสวรรคตในปีที่ 6 ของการครองราชย์ ตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลรัสเซียได้ตกทอดไปยังเจ้าชายดมีตรีย์พระราชโอรส

เจ้าชายดมิตรีย์ได้รับสั่งให้สร้างกำแพงพระราชวังเครมลินซึ่งเป็นศูนย์กลางของเมืองด้วยหินขาว
ที่มา: <http://topwar.ru/14946-1-iyunya-den-pamyati-velikogo-knyazya-dmitriya-donskogo.html>

เจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกย (Дмитрий Иванович Донской)

เจ้าชายดมิตรีย์เป็นพระราชโอรสของเจ้าชายอีวานที่ 2 แต่มีความแตกต่างกับพระชนกที่ความเข้มแข็งและเชี่ยวชาญในการทำศึก ในปี ค.ศ. 1359 ข่านเบรตีเบก (Бердибек) แห่งโกลเดนฮอร์ดสวรรคต ได้เกิดการแย่งชิงราชสมบัติภายในอาณาจักรข่านซึ่งราชบุตรเขยข่านเบรตีเบกมามาย (Мамай) ได้อำนาจจากข่านอับดุลลา (хан Абдулла) ในการปกครองรัฐเจ้าชายที่ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโวลกาและอาณาจักรของเจ้าชายชาวรุสทั้งหมด ด้วยภายหลังจากการสวรรคตของเจ้าชายอีวานที่ 2 ในช่วงแรกข่านเบรตีเบก ได้มอบตำแหน่งเจ้าชายแห่งมอลรัสเซียให้กับเจ้าชายดมิตรีย์ คันสตันตินาวิชแห่งนิซนีย์โนฟการ์ด์และซุสตาล แต่ภายหลังการสิ้นพระชนม์ของข่านเบรตีเบก ข่านอับดุลลาได้มอบตำแหน่งดังกล่าวให้กับเจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกย เมื่อได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าชายแห่งมอลรัสเซียแล้ว เจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกยจึงได้นำกองทัพไปขับไล่เจ้าชายดมิตรีย์ คันสตันตินาวิชให้ออกจากเมืองปริยิสลาฟและเวลาตีมีร์ ในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการลดปรปักษ์

เจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกยได้อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงยิปโดคิยา (Евдокия) พระธิดาของชายดมิตรีย์ คันสตันดีนาวิชอีกทั้งยังให้ครองเมืองนิซนีย์โนฟการัดต่อไปด้วย

ในปี ค.ศ. 1362 เจ้าชายแห่งลิทัวเนียโอลกิร์ด เกตมีโนวิช (Ольгерд Гедиминович) ได้รับขณะเจ้าชายแห่งโกลเดนฮอร์ดถึง 3 พระองค์ ทำให้สามารถผนวกเมืองเคียฟ เมืองปาโดลเลีย (Подолье) เมืองปาเซียเมีย (Посемье) และเมืองปิริยิสลาฟ ยูซนีย์ (Переяславъ Южный) เข้าไปอยู่ภายใต้อาณาจักรลิทัวเนีย ในขณะที่เดียวกันก็ได้ประกาศอิสรภาพไม่ส่งส่วยให้แก่มองโกลอีกต่อไป ในปี ค.ศ. 1368 เจ้าชายมิกฮาอิล อลิกซานดราวิชแห่งมิคูลิน (Микулин) ซึ่งเป็นพระญาติของเจ้าชายแห่งลิทัวเนียโอลกิร์ด ได้ขอให้ทหารของเจ้าชายแห่งลิทัวเนียช่วยยึดเมืองทเวียร์และตำแหน่งเจ้าชายแห่งทเวียร์จากเจ้าชายวาสิลีย์ มิคฮาลาวิชผู้เป็นอา ทำให้เจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกยต้องส่งทหารมาช่วยเจ้าชายวาสิลีย์ มิคฮาลาวิชยึดเมืองคืนถึง 2 ครั้งแต่ก็ไม่สำเร็จ ยิ่งไปกว่านั้นยังถูกกองทัพของเจ้าชายแห่งลิทัวเนียได้โจมตีกลับและไปปิดล้อมเมืองมอสโก (พระราชวังเครมลิน) อยู่ถึง 2 ครั้งแต่ก็ไม่สามารถบุกเข้ายึดเมืองได้ ด้วยหนึ่งปีก่อนหน้านั้น เจ้าชายดมิตรีย์ได้รับสั่งให้สร้างกำแพงพระราชวังเครมลินซึ่งเป็นศูนย์กลางของเมืองด้วยหินขาวซึ่งมีความแข็งแรงและไม่ติดไฟ ต่างจากกำแพงเมืองที่ทำจากท่อนไม้ของเมืองทั่วไปในยุคนั้น สงครามระหว่างอาณาจักรของเจ้าชายแห่งมอสโกกับเจ้าชายแห่งลิทัวเนียจบลงด้วยการทำสัญญาสันติภาพและการอภิเษกสมรสระหว่างเจ้าชายวาลาดีมีร์ อันเดรียวิช (Владимир Андреевич) แห่งเชียร์ปุก์ฟ พระญาติของเจ้าชายดมิตรีย์กับเจ้าหญิงยีเลียนา (Елене) พระธิดาของเจ้าชายโอลกิร์ด

ในปี ค.ศ. 1370 มามายผู้รับอำนาจจากข่านได้มอบตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลร์สให้กับเจ้าชายมิกฮาอิล อลิกซานดราวิชผู้เพิ่งเข้ายึดเมืองทเวียร์และผู้เป็นเจ้าชายแห่งทเวียร์จากการช่วยเหลือของเจ้าชายแห่งลิทัวเนียโอลกิร์ดเจ้าชายดมิตรีย์ดอนสโกยซึ่งสูญเสียเมืองบริวารไปหลายเมือง และสูญเสียตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลร์ส จึงได้เตรียมกองทัพเพื่อต่อต้านกองกำลังของเจ้าชายมิกฮาอิล เจ้าชายแห่งมวลร์สพระองค์ใหม่ ซึ่งเดินทัพมาพร้อมกับราชทูตของโกลเดนฮอร์ด จาก

การไม่ยอมรับการแต่งตั้งเจ้าชายมิกฮาอิลเป็นเจ้าชายแห่งมวลร์สของเจ้าชายดมิตรีย์ อีกทั้งทรงมีกองทัพที่เข้มแข็ง ทำให้มามาตองคินตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลร์สให้กับเจ้าชายดมิตรีย์ อีกทั้งได้ทำข้อตกลงลดส่วยและให้สิทธิ์เจ้าชายดมิตรีย์ซื้อตำแหน่งเจ้าชายแห่งเมืองทเวียร์ในราคา 10,000 รูเบิล

ในปี ค.ศ. 1371 เจ้าชายดมิตรีย์ ได้พยายามนำเมืองเรียวานกลับมาอยู่ภายใต้มอลโกโดยการบังคับให้เจ้าชายอาเลียค ฮิวานาวิช (Олег Иванович) แห่งเรียวานออกจากเมืองไปแล้วแต่งตั้งเจ้าชายวลาดีมีร์แห่งเมืองโปรนสค์ (Пронск) ให้เป็นเจ้าชายแห่งเรียวาน แต่ในปีต่อมามอลโกได้ทำข้อตกลงสันติภาพกับลิทัวเนีย ทำให้เจ้าชายอาเลียค ฮิวานาวิชที่มีเจ้าชายแห่งลิทัวเนียโอลกิร์ด สนับสนุนอยู่ได้กลับมาเป็นเจ้าชายแห่งเรียวานอีกครั้ง แต่ในครั้งนี้เรียวานต้องขึ้นตรงต่อมอลโก จากปัญหาการยึดครองเรียวานของมอลโกทำให้ในปี ค.ศ. 1373 มามาตองยกกองทัพมาปราบปรามอิทธิพลของมอลโก ในปี ค.ศ. 1374 เจ้าชายดมิตรีย์ได้ปฏิเสธที่จะจ่ายส่วยในอัตราที่ได้ตกลงกับมามาตองไว้เมื่อ 3 ปีก่อน อีกทั้งปฏิเสธที่จะจ่ายส่วยล่วงหน้าให้กับมามาตอง ด้วยมามาตองสูญเสียอำนาจและต้องการเงินในการทำสงครามแย่งชิงอำนาจในหมู่ทายาทของข่านแห่งโกลเดนฮอร์ด จากการแข็งข้อของเจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกยทำให้มามาตองแต่งตั้งเจ้าชายอาเลียค ฮิวานาวิช แห่งเรียวานเป็นเจ้าชายแห่งมวลร์สพระองค์ใหม่

ในปี ค.ศ. 1375 ในขณะที่เจ้าชายอาเลียค ฮิวานาวิช แห่งเรียวานได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส ได้ตกลงกับเจ้าชายมิกฮาอิล อลิคซานดราวิช (Михаил Александрович) แห่งทเวียร์ และเจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกยแห่งมอลโกว่าจะเป็นพันธมิตรที่มีความเสมอภาค แม้กระทั่งการส่งส่วยให้มองโกลทั้ง 3 อาณาจักรเจ้าชายก็ได้แยกกันนำส่ง ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นพันธมิตรทั้ง 3 ได้มีข้อตกลงร่วมกันว่า“เราจะอยู่กับตาดาร์อย่างสันติหรือไม่ จะส่งส่วยหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับเรา หากตาดาร์ยกทัพมาโจมตีผู้ใดเราจะต่อสู้ด้วยกัน หากเราต้องนำกองทัพไปโจมตีพวกเขา เราจะไปด้วยกัน”⁵ ถึงแม้ว่าในเบื้องต้นเจ้าชายทั้ง 3 อาณาจักร

⁵«Собр. Госуд. Гр. и Догов.», I, № 28

ได้แสดงถึงการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน แต่ในเบื้องลึกแล้วเจ้าชายแห่งทเวียร์
ยังคงเห็นเจ้าชายแห่งมอสโกเป็นคู่แข่งในการแย่งชิงตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวรัส

เจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกยในยุทธภูมิกุลิโกฟลด์ถูกพันด้วยขวานจนตกจากหลังม้าแล้วคลานไปสลับ
ใต้ขอนไม้เบียร์ชซึ่งทหารได้พบในสภาพที่หมดสติหลังจากสงครามสงบแล้ว วาดโดยจิตรกรรัสเซีย
คันดราเทียยิวิช ชาโซนัฟ

ที่มา: http://www.art-catalog.ru/picture.php?id_picture=8498

ระหว่างปี ค.ศ. 1378-1380 มามายได้ส่งกองทัพเข้ามาโจมตีอาณาจักร
มอสโกโดยตลอดแต่ไม่สามารถยึดครองเมืองได้ ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1380
มามายได้นำกองทัพซึ่งส่วนใหญ่เป็นทหารรับจ้าง(ด้วยทหารมองโกลส่วนใหญ่ได้เสียชีวิต
ในสงครามหลายครั้งก่อนหน้านี้) กว่า 4 แสนนาย เดินทัพมาโจมตีมอสโก
เมื่อเจ้าชายดมิตรีย์ทราบข่าวจึงได้ระดมกองทัพพันธมิตรและกองทัพของมอสโก
กว่า 4 แสนนายไปเผชิญหน้ากับกองทัพมามายที่ทุ่งคูสิโกฟลด์ (Куликóв)
ซานเมืองตุลา มามายได้ส่งข้อเรียกร้องมายังเจ้าชายดมิตรีย์ให้จ่ายส่วยในอัตราที่
เคยจ่ายให้กับข่านอูซเบกซึ่งปีนอัตราที่สูงมาก เจ้าชายดมิตรีย์จึงปฏิเสธที่จะจ่าย
และยกกองทัพเข้าโจมตีกองทัพมามายจนแตกพ่ายไป ระหว่างการรบเจ้าชายดมิตรีย์
ถูกพันด้วยขวานจนตกจากหลังม้าแล้วคลานไปสลับใต้ขอนไม้เบียร์ช ซึ่งทหารได้
พบในสภาพที่หมดสติหลังจากสงครามสงบแล้ว ชัยชนะของเจ้าชายดมิตรีย์

ดอนสโกยในครั้งนี้เป็นที่เลื่องลือและจดจำจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งทรงได้รับพระสมัญญานามในการทำศึกในครั้งนั้นว่า “เจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกย” หรือเจ้าชายดมิตรีย์แห่งแม่น้ำดอน ด้วยที่ทุ่งคูลีโกฟสค์ตั้งอยู่ต้นแม่น้ำดอน นอกจากนั้นการรบในสมรภูมินี้เป็นการรบที่ทั้งสองฝ่ายต่างสูญเสียทหารไปกว่าร้อยละ 80 ในเวลาที้น้อยกว่า 3 ชั่วโมง ยุทธภูมิกูลีโกฟสค์ (Куликовская битва) ทำให้อาณาจักรเจ้าชายแห่งทเวียร์และอาณาจักรเจ้าชายแห่งสมาเลียนสค์ยอมเข้ามาอยู่ภายใต้อาณาจักรมอสโก

ในปี ค.ศ. 1382 เจ้าชายแห่งทเวียร์ได้รับการแต่งตั้งจากข่านแห่งโกลเดนฮอร์ดให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส ทำให้เจ้าชายดมิตรีย์ทรงผิดหวังเป็นอย่างมาก แต่ถึงกระนั้นความเป็นพันธมิตรของทั้ง 3 อาณาจักรยังคงได้รับการยึดถืออยู่ แต่เพื่อเป็นการบรรเทาความผิดหวังและกระชับความสัมพันธ์กับเจ้าชายแห่งมอสโก ในหลายโอกาสเจ้าชายแห่งทเวียร์ได้เรียกเจ้าชายแห่งมอสโกว่าเป็น “พี่ชาย” ซึ่งก็มีส่วนช่วยให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองอาณาจักรเป็นไปค่อนข้างราบรื่น แต่ในปี ค.ศ. 1387 เจ้าชายอาเลียค อีวานาวิชได้นำทหารเข้ายึดครองเมืองคาโลมนาของเจ้าชายแห่งมอสโก ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองอาณาจักรสิ้นสุดลง แต่ก่อนที่จะเกิดสงครามพระสันตะปาปาแห่งมวลร์สได้เข้าไกล่เกลี่ยให้เจ้าชายแห่งทเวียร์คืนคาโลมนาแก่เจ้าชายแห่งมอสโก และให้ทั้งสองอาณาจักรลงนามในสัญญาสันติภาพถาวร ความสงบจึงได้เกิดขึ้น

เจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกยเจ้าชายแห่งมวลร์สและเจ้าชายแห่งมอสโก สวรรคตในวันที่ 19 พฤษภาคม 1389 พระศพของพระองค์ฝังอยู่ที่วิหารอัครทูตสวรรค์ (Архангельский собор) พระราชวังเครมลินมอสโก

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1

ที่มา: http://www.hrono.ru/biograf/bio_we/vasili1.php

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1 (Василий 1 Дмитриевич)

ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1382 ข่านโตคต้ามิช (хан Тохтамыш) แห่งโกลเดนฮอร์ดพระองค์ใหม่ได้นำกองทัพมาปิดล้อมและเผาเมืองมอลโก เพื่อเป็นการย้ำเตือนว่าข่านแห่งโกลเดนฮอร์ดยังคงเป็นผู้ปกครองอาณาจักรรัสเซียทั้งหมดอยู่และในเดือนต่อมาได้ส่งเอกอัครราชทูตซึ่งเป็นอดีตลัทธิฆราวาสแห่งมอลโก คือเปเรียน (Киприан) นำพระราชสาส์นตราตั้งเป็นเจ้าชายแห่งมอลวิธมาถวายเจ้าชายดมิตรี ดอนสโกย และให้นำเจ้าชายวาซิลีย์วัย 11 พรรษา พระราชโอรสพระองค์แรกของเจ้าชายดมิตรี กลับไปยังโกลเดนฮอร์ดเพื่อเป็นตัวประกันด้วย ในปี ค.ศ. 1386 เจ้าชายวาซิลีย์ได้รับการช่วยเหลือให้ไปอยู่กับเจ้าชายปิโยตร์ มูชาต (Петр Мушат) แห่งมอลโดวา ในปี ค.ศ. 1387 ขณะที่เดินทางกลับจากคอนสแตนติโนเปิล คือเปเรียนได้รับตัวเจ้าชายวาซิลีย์ไปยังลิทัวเนียด้วย ที่ลิทัวเนียคือเปเรียนได้เจรจาให้เจ้าชายวิตอฟต์ (Витовт) แห่งลิทัวเนียเป็นผู้นำกองกำลังต่อต้านโปแลนด์ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ขอเจ้าหญิงโซเฟียพระราชธิดาเจ้าชายวิตอฟต์หมั้นกับเจ้าชายวาซิลีย์ หลังจาก

การสวรรคตของเจ้าชายดมิตรีย์ ดอนสโกย เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1 พระราชโอรสได้สืบราชสมบัติต่อ ในปีต่อมาคีเปรียนได้เดินทางมายังมอสโกเพื่อจัดการพิธีอภิเษกสมรสให้กับเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1 กับเจ้าหญิงโซเฟีย

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1 ได้รับการแต่งตั้งจากข่านให้เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์ส แต่ด้วยที่ยังทรงเป็นหนุ่มและขาดประสบการณ์ จึงทรงป้องกันปัญหาการแย่งชิงอำนาจภายในราชวงศ์ด้วยการตกลงกับพระญาติที่มีอิทธิพลในราชวงศ์ ให้ยึดหลักการสืบทอดราชสมบัติ โดยการไม่ยึดอำนาจของพระองค์ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนได้พระราชทานเมืองต่างๆ ให้แก่พระบิดาและพระอนุชาอย่างทั่วถึง จากการดำเนินนโยบายดังกล่าว อีกทั้งเจ้าชายดมิตรีย์ที่ 1 ทรงมีพระโอรสที่ยังมีพระชนม์อยู่พระองค์เดียว คือเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 ทำให้อาณาจักรมีความเป็นเอกภาพและเสถียรภาพ

เครื่องทรงในพระราชพิธีอภิเษกสมรสเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1 กับเจ้าหญิงโซเฟีย
ที่มา: <http://litregol.livejournal.com/30744.html>

ในปี ค.ศ. 1392 เจ้าชายวาซิลีเยฟที่ 1 ได้ขยายอาณาเขตของอาณาจักรเจ้าชายแห่งมอสโกโดยการซื้ออักษรสาสน์ตราตั้งจากข่านแห่งโกลเดนฮอร์ดในการเข้าปกครองดินแดนของเจ้าชายแห่งนิซนีย์โนฟการ์ด์ ซึ่งรวมทั้งเมืองการาเดียดส์ (Городец) มูโรม (Муром) มีเชรา (Мещера) และตารุสา (Таруса) ซึ่งนับว่าเป็นธรรมเนียมใหม่ในการครอบครองเมือง ด้วยธรรมเนียมเดิมนั้นเมืองจะถูกขายหรือถูกพระราชทานให้กับเจ้าชายองค์ใหม่ในกรณีที่เจ้าชายผู้ครองเมืองไม่มีผู้สืบทอดมรดก

เจ้าชายวาซิลีเยฟที่ 1 ทรงมองการณ์ไกลตั้งนั้นเพื่อความปลอดภัยของอาณาจักรจากการรุกรานของโกลเดนฮอร์ดได้ทำข้อตกลงเป็นพันธมิตรกับอาณาจักรลิทัวเนีย และตามที่ได้คาดไว้ในปี ค.ศ. 1395 กองทัพข่านโตคตามีชได้ถูกกองทัพของตามีร์ลัน ที่มูร์ (Тамерлан, Тимур) โจมตีจนแตกพ่าย และตามีร์ลันยังได้เดินทัพต่อเข้ามาในอาณาจักรรัสเซียถึงเมืองเยียลิตส์ (Елец) เจ้าชายวาซิลีเยฟที่ 1 จึงปฏิเสธที่จะจ่ายส่วยให้ข่านโตคตามีช ข่านจึงได้ขอความช่วยเหลือจากเจ้าชายวิโดฟต์แห่งลิทัวเนียให้ช่วยทำสงครามกับตามีร์ลันและเจ้าชายวาซิลีเยฟที่ 1 โดยเสนอตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลร์ส เจ้าชายแห่งโนฟการ์ด์และเจ้าชายแห่งมวลลิทัวเนียให้แก่เจ้าชายวิโดฟต์ปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว ข่านจึงได้ปลดเจ้าชายวาซิลีเยฟที่ 1 ออกจากตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลร์สและให้เจ้าชายอีวาน มิคฮาลาวิชแห่งทเวียร์ขึ้นดำรงตำแหน่งแทน

ในปี ค.ศ. 1407-1408 ยีดีเกย์ (Едигей) แม่ทัพของทีมูร์ได้ยกทัพมาโจมตีมอสโกแต่ไม่สามารถยึดเมืองได้จึงออกคำสั่งให้เจ้าชายอีวาน มิคฮาลาวิช แห่งทเวียร์ผู้เป็นเจ้าชายแห่งมวลร์สยกกองทัพปืนใหญ่มาช่วย แต่เจ้าชายอีวานปฏิเสธที่จะปฏิบัติตาม ยีดีเกย์จึงเดินทัพตระเวนปล้นสดมภ์เมืองต่างๆ ของอาณาจักรมอสโก เช่น เมืองปิริสลาฟ-ซาเลียสสกี ยูเรียฟ-โปลสกี รัสโตฟ และดมีโตรอฟ ในขณะที่เดียวกันเจ้าชายวาซิลีเยฟที่ 1 ไม่ได้ใช้กำลังทหารต่อต้าน แต่ทรงใช้วิถีทางการทูตขอร้องให้โกลเดนฮอร์ดลุกขึ้นมาต่อสู้กับตามีร์ลัน แต่ในปีเดียวกันนั้นเจ้าชายวาซิลีเยฟที่ 1 ต้องยกทัพไปต้านกองทัพของเจ้าชายวิโดฟต์แห่งลิทัวเนียผู้เป็นพ่อตา ด้วยเจ้าชายแห่งลิทัวเนียยกกองทัพมายึดเมืองดมีโตรวิตส์ ซึ่งเป็นปราการป้องกันอาณาจักรมอสโกทางภาคตะวันตก กองทัพของทั้งสองฝ่ายตั้งทัพเผชิญ

หน้ากันอยู่คนละฝั่งแม่น้ำสองสัปดาห์จึงได้ทำสัญญาสงบศึก จากปฏิบัติการทางทหารดังกล่าวทำให้เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1 ทรงทราบว่าเจ้าชายวิตโอฟต์ผู้เป็นพ่อตานั้นเป็นอันตรายต่ออาณาจักรรัสเซียทั้งหมดเป็นอย่างมาก

ตลอดระยะเวลา 36 ปีของการครองราชย์เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1 ทรงปกครองอาณาจักรด้วยความสงบสุขภายในอาณาจักรมีความสงบเรียบร้อยภัยคุกคามจากภายนอกก็สามารถนำพาอาณาจักรรอดพ้นทุกครั้ง ในรัชสมัยของพระองค์มีจิตรกรเอกเกิดขึ้นคือฟีอาฟาน เกรียก (Феофан Грек) ผู้วาดรูปปูนเปียกในศาสนสถานในพระราชวังเครมลินที่สร้างใหม่ 2 แห่งคือโบสถ์คริสต์สโตโว บากาโรดิตสีย (Рождество Богородицы) และวิหารบลากาเวียชินสกี (Благовещенский) และที่สร้างเสร็จในรัชกาลก่อน 1 แห่งคือวิหารอาร์คฮานเกลสกี (Архангельский) หรือวิหารอัครทูตสวรรค์อีกทั้งทรงรับสั่งให้สร้างพระวรสาร (คัมภีร์ไบเบิล) สำหรับวิหารบลากาเวียชินสกี 1 ฉบับและสำหรับวิหารอุสปีนสกี (Успенский) 1 ฉบับ

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1 เจ้าชายแห่งมวลรัสเซียและเจ้าชายแห่งมอสโกสวรรคตในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1425 พระศพของพระองค์ฝังอยู่ที่วิหารอัครทูตสวรรค์ (Архангельский собор) พระราชวังเครมลินมอสโก

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 ขณะที่พระเนตรยังไม่มอด

ที่มา: <http://istoricheskij-portret.ru/praviteli/ryurikovichi/vasilii-2/>

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 พระเนตรบอด (Василий Васильевич II Темный)

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ 5 ของเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 1 กับเจ้าหญิงโซเฟียพระราชธิดาเจ้าชายวิตโอฟต์แห่งลิทัวเนีย หลังการสวรรคตของเจ้าชายวิตโอฟต์พระอัยกาในปี ค.ศ. 1430 อาณาจักรมอลโกได้ขาดพันธมิตรที่ใกล้ชิดและเข้มแข็ง บรรดาพระญาติของเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 ที่รอโอกาสอยู่นำโดยเจ้าชายยูริย์ ดมีตรีวิชเจ้าชายแห่งสวีนิการ์ด์ ผู้เป็นพระปิตุลาและเหล่าพระโอรสซึ่งประกอบด้วยเจ้าชายวาซิลีย์ ยูริย์วิช เจ้าชายดมีตรีย์ ยูริย์วิช ได้ร่วมกันต่อสู้เพื่อแย่งชิงราชสมบัติและตำแหน่งเจ้าชายแห่งมอลโก ทำให้เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 ต้องเสียเมืองมอลโกให้กับพระญาติเหล่านี้แต่สามารถยึดกลับคืนมาได้ถึง 5 ครั้ง ในขณะที่เดียวกันนั้นเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 ต้องทำสงครามต่อต้านการรุกรานของเจ้าชายแห่งคาซานและเจ้าชายแห่งลิทัวเนีย ทำให้ตำแหน่งเจ้าชายแห่งมวลรัสต้องตกไปอยู่กับเจ้าชายแห่งกาลิตส์ซึ่งมีเจ้าชายแห่งโนฟโกรัดและเจ้าชายแห่งทเวียร์เป็นพันธมิตร ครั้งหนึ่งในการทำศึกกับเจ้าชายเจ้าชายวาซิลีย์ ยูริย์วิชขณะที่ได้ทำสัญญาสงบศึกกันแล้วเจ้าชายวาซิลีย์ ยูริย์วิชไม่ปฏิบัติตามสัญญา กลับนำกำลังทหารลอบปลงพระชนม์พระองค์ แต่เนื่องจากได้รับการเตือนจากสายข่าวจึงทรงจับตัวเจ้าชายวาซิลีย์ ยูริย์วิชมาลงโทษโดยการควักลูกตาออกหนึ่งด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เจ้าชายดมีตรีย์ ยูริย์วิชพระเชษฐาของเจ้าชายวาซิลีย์ ยูริย์วิชได้ใช้เป็นเหตุในการควักลูกตาเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 ในภายหลัง

ในวันที่ 7 มิถุนายน ค.ศ. 1445 ในการทำศึกกับเจ้าชายแห่งอาณาจักรข่านคาซานที่เมืองซุสดาล กองทัพของเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 พ่ายแพ้ ส่วนพระองค์ได้รับบาดเจ็บ และถูกจับเป็นเชลยศึกพร้อมกับเจ้าชายมิกฮาอิล วีเรย์สกี พระญาติ เพื่อแลกกับอิสรภาพเจ้าชายแห่งมอลโกต้องใช้เงินและทองจำนวนมาก อีกทั้งหัวเมืองต่างๆ ของมอลโกหลายเมือง ต้องส่งผลผลิตให้ข่านแห่งคาซาน ในขณะที่เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 ถูกจับเป็นเชลยศึกนั้น เจ้าชายดมีตรีย์ ยูริย์วิชได้ยึดอำนาจเป็นเจ้าชายผู้ครองอาณาจักรมอลโกแต่จำต้องออกจากตำแหน่งเมื่อเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2 ได้รับอิสรภาพกลับสู่มอลโก ในอีกหนึ่งปีต่อมาเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 2

ถูกเจ้าชาย ดมีตรีย์ ยูริย์วิช ร่วมกับเจ้าชายอีวานแห่งมาจายสก์และเจ้าชายบาริสแห่งทเวียร์จับกุมระหว่างเสด็จพระราชดำเนินไปบำเพ็ญกุศลที่วัดไตรอิตเส-สิริกียีเยฟ (Троице-Сергиев монастырь) เจ้าชายดมีตรีย์ ยูริย์วิชได้รับสั่งให้ทำให้เจ้าชายวาสิลีย์ที่ 2 พระเนตรบอดทั้ง 2 ข้างเพื่อเป็นการแก้แค้นที่เจ้าชายวาสิลีย์ที่ 2 ได้ทำให้เจ้าชายวาสิลีย์ ยูริย์วิชพระเชษฐาของพระองค์พระเนตรบอด อีกทั้งเป็นการลงโทษที่ยอมอ่อนข้อให้กับข่านแห่งคาซันซึ่งเป็นคนนอกศาสนา จากนั้นได้ส่งพระองค์พร้อมด้วยพระวรชายาไปอยู่ที่เมืองอูกลิช ในปีต่อมาเจ้าชายวาสิลีย์ที่ 2 ได้ไปวัดฟีราปอนด์ฟ (Ферапонтов монастырь) ณ ที่นั้นได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสให้ไปยึดอาณาจักรมอสโกคีน ซึ่งกว่าจะรวบรวมผู้สนับสนุนอันประกอบด้วยเหล่าเจ้าชายและขุนนางที่ภักดียอมรบแทนพระองค์ได้ก็ด้วยความลำบาก แต่ในที่สุดก็สามารถยึดมอสโกคีนมาได้ ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1447 เจ้าชายวาสิลีย์ที่ 2 ล้มพระชนม์ด้วยโรคควินโรคปอดในวันที่ 27 มีนาคม ค.ศ. 1462

เจ้าชายอีวานที่ 3 ในแสตมป์ราคา 1,000 รูเบิลของรัสเซีย
ที่มา: Russian Post; scanned and processed by User: Vizu-own scan by personal collection

เจ้าชายอีวานที่ 3 (Иван III Иван Великий)⁶

เจ้าชายอีวานที่ 3 ทรงเป็นพระราชโอรส ของเจ้าชายวาซิลีที่ 2 ประสูติ เมื่อวันที่ 22 มกราคม ค.ศ. 1440 ในปี ค.ศ. 1446 ในขณะที่พระชนกถูกเจ้าชายดมิตรี ยูริยวิชจับไปลงโทษ เจ้าชายอีวานที่ 3 ในวัย 6 พระชันษา ได้รับการช่วยเหลือจากขุนนางที่ภักดีให้ลี้ภัยไปอยู่เมืองมูโรม (Муром) ซึ่งเจ้าชายผู้ครองเมืองยังภักดีต่อเจ้าชายวาซิลีที่ 2 ในอีกหนึ่งเดือนต่อมา เจ้าชายดมิตรี ยูริยวิชได้เสนอแบ่งเมืองที่ยึดมาได้จากเจ้าชายวาซิลีที่ 2 ให้กับเจ้าเมืองมูโรมเพื่อแลกกับเจ้าชายอีวานที่ 3 แต่เมื่อได้ตัวเจ้าชายอีวานที่ 3 แล้วก็ไม่ได้ทำตามคำสัญญา อีกทั้งได้ส่งเจ้าชายอีวานที่ 3 ไปกักขังร่วมกับพระชนกที่เมืองอูกลิช อีกไม่กี่เดือนต่อมาเจ้าชายดมิตรี ยูริยวิชเห็นว่าเจ้าชายวาซิลีที่ 2 ยังทรงมีพระบารมีอยู่ จึงอยากลดแรงกดดันดังกล่าวจึงเสนอให้เจ้าชายวาซิลีที่ 2 ครองเมืองโวลกดา (Вологда) แต่เจ้าชายวาซิลีที่ 2 ยังคงมุ่งมั่นที่จะยึดอาณาจักรมอสโกคืนจึงได้ไปขอความช่วยเหลือจากเจ้าชายบาริสแห่งทเวียร์ที่เคยร่วมกับเจ้าชายดมิตรี ยูริยวิชจับกุมพระองค์ แต่ในครั้งนี้นะพระองค์มีข้อเสนอที่น่าสนใจคือให้เจ้าชายอีวานที่ 3 หมั้นกับเจ้าหญิงมาเรียพระธิดาของเจ้าชายบาริส จากความเกี่ยวข้องดังกล่าวทำให้เจ้าชายบาริสแห่งทเวียร์ยินดีเป็นพันธมิตร ด้วยเจ้าชายวาซิลีที่ 2 พระเนตรบอดไม่สามารถบริหารกิจการบ้านเมืองได้ ส่วนเจ้าชายอีวานที่ 3 ก็ยังทรงพระเยาว์หรือเมื่อเจริญพระชันษาก็ยังคงเกี่ยวข้องเป็นพระญาติ จึงได้นำทัพยึดเมืองมอสโกคืนให้เจ้าชายวาซิลีที่ 2

ในปี ค.ศ.1452 เจ้าชายอีวานที่ 3 ในวัย 12 พระชันษาในฐานะแม่ทัพร่วมกับแม่ทัพผู้กล้าศึกฟิโอดาร์ บาโชนัค (Фёдор Васильевич Басёнок) ได้นำทหารออกรบกับกองทัพเมืองโนฟการัดสามารถตัดเส้นทางไปเมืองอูสจุก (Устюг) ซึ่งเจ้าชายดมิตรี ยูริยวิชครอบครองอยู่ กองทัพของเจ้าชายอีวานที่ 3 ได้โจมตี

⁶Карамзин Н. М. История государства Российского. — СПб.: Тип. Н. Греча. 1816–1829.

กองทัพของเจ้าชายดมิตรี ยูริยวิชจนแตกพ่าย เมื่อกลับมาจากการศึกจึงได้เข้าพิธีอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงมาเรียตามที่ได้หมั้นไว้ อีกทั้งในปีต่อมาเจ้าชายอีวานที่ 3 ยังได้ขึ้นครองราชย์ร่วมกับพระชนกและได้รับการถวายพระนามให้เป็นเจ้าชายแห่งมอลรัสเหมือนพระชนก ในปี ค.ศ. 1455 เจ้าชายอีวานที่ 3 ในฐานะแม่ทัพร่วมกับแม่ทัพพิโยดาร์ บาโซนัค ได้นำทหารออกรบกับกองทัพทหารมองโกล ที่ได้รุกเข้ามาในเขตของอาณาจักรรูสจนแตกพ่ายไป และในปี ค.ศ. 1460 เจ้าชายอีวานที่ 3 ทรงนำทหารออกรบขับไล่ทหารมองโกลของข่านอาคสมัต (xan Axmat) ที่รุกรานอาณาจักรรูสอีกครั้งหนึ่ง

หลังการสวรรคตของพระชนกในวันที่ 27 มีนาคม ค.ศ. 1462 เจ้าชายอีวานที่ 3 ได้ขึ้นครองราชย์เป็นเจ้าชายแห่งมอลรัสและได้แบ่งราชสมบัติตามพินัยกรรมที่พระชนกได้ทำไว้ โดยพระองค์ได้ครอง 16 เมือง ส่วนพระอนุชาและพระชนิษฐาอีก 5 พระองค์ได้ครองทั้งหมด 12 เมือง

ในปี ค.ศ. 1472 ข่านอาคสมัตได้นำกองทัพทหารมองโกลกลับมารุกรานอาณาจักรรูสอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ถูกกองทัพของเจ้าชายอีวานที่ 3 และพันธมิตรต่อต้านจนแตกพ่ายกลับไปจากนั้นอาณาจักรรูสจึงได้หยุดจ่ายส่วยให้แก่ข่านอาคสมัตทำให้ข่านพยายามที่จะจัดทัพมาปราบการแข็งข้อของอาณาจักรรูสให้ได้ แต่ข่านก็ไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยเจ้าชายอีวานที่ 3 ได้ไปทำข้อตกลงเป็นพันธมิตรกับข่านแห่งโครเมียซึ่งเป็นปรปักษ์กับข่านอาคสมัต เมื่อข่านอาคสมัตยกกองทัพออกจากเมืองก็จะถูกข่านแห่งโครเมียยกทัพมาตีเมืองซารายเสมอทำให้ต้องนำทัพกลับไปทำสงครามกับข่านแห่งโครเมีย

ตลอดรัชสมัยของเจ้าชายอีวานที่ 3 มีพระประสงค์ที่จะรวบรวมอาณาจักรรูสทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นหนึ่งเดียว ซึ่งก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีก่อนสวรรคต ยังคงเหลือเพียง 4 เมืองที่ยังไม่ได้เข้าร่วมอาณาจักรมอลโกคือ ปลโคฟ เรียซาน วาลาคาลามสค์ (Волокола́мск) และโนฟการัด-ลิเวียร์สกี๋ ในขณะที่เดียวกันพระองค์ก็ประสบความสำเร็จในการปลดปล่อยอาณาจักรรูสให้เป็นอิสระจากมองโกล

ในรัชสมัยของเจ้าชายอีวานที่ 3 มีความเจริญด้านต่างๆ เข้ามาสู่อาณาจักรเป็นอย่างมาก ที่โดดเด่นคือวิวัฒนาการของภาษาเขียนที่นำมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคราชการได้มีการเขียนกฎหมาย ข้อบังคับ กฎระเบียบต่างๆ รวมทั้งประมวลกฎหมาย ซึ่งอังกฤษและฝรั่งเศสที่ถือว่ามีความเจริญด้านนี้มาก่อนก็ยังไม่ได้มีการรวบรวมกฎหมายเป็นหมวดหมู่อย่างที่เจ้าชายอีวานที่ 3 ทรงดำริให้รวบรวมขึ้น ในทางศาสนาได้มีการเขียนคัมภีร์ไบเบิล บทสวด คำสอน ตำนานและเรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิตของนักบุญ และการจัดบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นต้น ด้านสถาปัตยกรรมได้มีการเชิญสถาปนิกและยอดช่างฝีมือจากอิตาลีเข้ามาสร้างตำหนัก วัง โบสถ์และวิหาร เช่น วิหารอูสเปียนสกีที่สร้างมาตั้งแต่สมัยเจ้าชายอีวานถึงเงินแต่ยังไม่เสร็จและได้พังลงก็ถูกสร้างใหม่จนเสร็จในรัชสมัยนี้ โครงสร้างอาคารในพระราชวังที่มีโครงสร้างเป็นไม้ได้ถูกเปลี่ยนเป็นอิฐจนหมด นอกจากนั้นยังมีรับสั่งให้เปลี่ยนโครงสร้างกำแพงเมืองและป้อมปราการของเมืองต่างๆ ให้เป็นหินและอิฐ ในส่วนของศาสนสถานนั้น จากบันทึกทางประวัติศาสตร์ระบุว่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 1479-1505 ในกรุงมอสโกมีการสร้างโบสถ์ใหม่ถึง 25 หลัง ในรัชสมัยเจ้าชายอีวานที่ 3 นี้ได้มีการสร้างตราสัญลักษณ์ของประเทศเป็นนกอินทรีสองหัวเหมือนตราสัญลักษณ์ของอาณาจักรไบเซนไทน์ หมายถึงราชอาณาจักรที่มีอาณาเขตครอบคลุมทั้งตะวันตกและตะวันออกอีกทั้งมีการสถาปนาตำแหน่งเจ้าชายผู้ยิ่งใหญ่ (великий князь-grand prince) ซึ่งมักใช้คู่กับตำแหน่ง “ซาร์” (царь) ซึ่งก่อนหน้านี้ขุนแห่งโกลเดนฮอร์ดเป็นผู้ใช้นำนำนามของตน

ในฤดูร้อน ค.ศ. 1503 เจ้าชายอีวานที่ 3 ทรงประชวรต่อเนื่องจนพระเนตรบอด แขนและขาเป็นอัมพาต และสวรรคตในวันที่ 27 ตุลาคม 1505 พระศพของพระองค์ฝังอยู่ที่วิหารอัครทูตสวรรค์ พระราชวังเครมลินมอสโก

จากคุณูปการที่เจ้าชายอีวานที่ 3 ได้พระราชทานให้กับประเทศรัสเซีย ในรัชสมัยของพระองค์ ชาวรัสเซียในยุคปัจจุบันจึงได้ถวายพระสมัญญานามว่า “อีวานมหาราช”

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 3

ที่มา: <http://vladimirdar.livejournal.com/29704.html>

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 3

เจ้าชายวาซิลีย์ที่ 3 ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ 2 ของเจ้าชายอีวานที่ 3 กับเจ้าหญิงโซเฟียพระชายาองค์ที่ 2 ซึ่งเป็นหลานของจักรพรรดิคอนสแตนตินที่ 11 (จักรพรรดิองค์สุดท้ายของจักรวรรดิไบเซนไทน์) ทรงครองราชย์เป็นเจ้าชายผู้ยิ่งใหญ่แห่งมวลร์สต่อจากพระชนก รัชมรดกเป็นเมืองกว่า 60 เมือง (ในขณะที่พระอนุชา 4 พระองค์ได้รับมรดกรวมกันไม่เกิน 30 เมือง) ทรงปกครองอาณาจักรโดยการสืบทอดนโยบายของพระชนกคือการรวบรวมอาณาจักรของเจ้าชายต่างๆ ให้มาอยู่ใต้อำนาจของมอสโก โดยในปี ค.ศ. 1510 ได้รวบรวมเมืองปัสโคฟและในปี ค.ศ. 1521 ได้รวบรวมอาณาจักรเรียซาน จากนั้นได้พยายามแย่งชิงเมืองสมาเลียนสค์จากเจ้าชายแห่งลิทัวเนีย แต่ต่อมาได้อภิเษกสมรสครั้งที่ 3 กับเจ้าหญิงยิลีเยนา กลินสกายา (Елена Глинская) พระธิดาของเจ้าชายแห่งลิทัวเนีย สงครามระหว่างอาณาจักรรัสเซียกับอาณาจักรลิทัวเนียจึงได้ยุติลง เจ้าชาย

วาสิลีย์ที่ 3 กับเจ้าหญิงยิเลียนามีพระราชโอรสด้วยกัน 2 พระองค์คือเจ้าชายอีวานที่ 4 กับเจ้าชายยูริย์ ในปี ค.ศ. 1514 อาณาจักรรัสเซียได้ทำข้อตกลงกับจักรวรรดิโรมัน ซึ่งในข้อตกลงนั้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ได้เรียกผู้นำอาณาจักรรัสเซีย (เจ้าชายวาสิลีย์ที่ 3) ว่าเป็น “จักรพรรดิแห่งรัสเซีย” ด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นนี้เองที่พระเจ้าปีเตอร์ที่ 1 ได้ใช้เป็นหลักฐานแสดงความชอบธรรมในการสถาปนาพระองค์เป็น “สมเด็จพระจักรพรรดิ”

เจ้าชายวาสิลีย์ที่ 3 สวรรคตในวัย 54 พรรษาด้วยโรคมะเร็ง ในวันที่ 3 ธันวาคม 1533 พระศพของพระองค์ฝังอยู่ที่วิหารอัครทูตสวรรค์ พระราชวังเครมลินมอสโก

เจ้าชายอีวานที่ 4 หรืออีวานผู้โหดร้าย
ที่มา: <http://www.peoples.ru/tags/belskij.html>

เจ้าชายอีวานที่ 4 หรืออีวานผู้โหดร้าย (Иван IV Иван Грозный)

เจ้าชายอีวานที่ 4 ทรงเป็นพระราชโอรส ของเจ้าชายวาซิลีที่ 3 และเจ้าหญิงยิเลียนา กลินสกายา (Елена Глинская) ทรงได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าชายผู้ยิ่งใหญ่แห่งมอสโกตั้งแต่นั้นปี ค.ศ. 1533 ในวัย 3 พรรษา และอีก 5 ปีต่อมา ยุวกษัตริย์ในวัย 8 พรรษาได้สูญเสียพระชนนีจากการวางยาพิษของเหล่าขุนนางที่หวังจะปกครองอาณาจักร ในปีแรกของการครองราชย์ เหล่าขุนนางชั้นผู้ใหญ่ได้จัดตั้งคณะขุนนาง 7 คนทำหน้าที่อนุบาลยุวกษัตริย์จนกว่าจะมีพระชนม์อายุ 15 พรรษา และทำหน้าที่สำเร็จราชการแทน ขุนนางที่มีอิทธิพลที่สุดในขณะคือ เจ้าชายมิกฮาอิล กลินสกี (Михаил Глинский) ลูกและที่ปรึกษาของเจ้าหญิงยิเลียนา กลินสกายา และขุนนางสองพี่น้องตระกูลชุยสกี คือเจ้าชายวาซิลี และเจ้าชายอีวาน (Василий, Иван Шуйский) ขุนนางทั้งสองตระกูลต่างช่วงชิงอำนาจในการบริหารประเทศและพยายามเข้าไปครอบงำเจ้าชายอีวาน

ในรัชสมัยก่อนเจ้าชายอีวานที่ 3 เหล่าขุนนางต่างได้เป็นผู้บริหารกิจการบ้านเมืองและเป็นที่ยอมรับนับถือของบรรดาเจ้าชายทั้งหลาย แต่ในรัชสมัยเจ้าชายอีวานที่ 3 ทรงรวบรวมเมืองต่างๆ และพระราชอำนาจไว้กับพระองค์เป็นส่วนใหญ่ ลิดรอนอำนาจและผลประโยชน์ของเหล่าขุนนาง ทำให้เหล่าขุนนางเมื่อสบโอกาสได้ควบคุมยุวกษัตริย์ จึงได้กระทำการต่างๆ ที่เป็นการก่อกวนก่อกบฏ พระราชาองค์น้อย เช่น ชัดขวางไม่ให้เจ้าชายอีวานที่ 3 เล่นกับพระสหาย สับเปลี่ยนหน้าที่ข้าราชการและทหารมหาดเล็กที่เจ้าทรงโปรด ให้อยู่ตามลำพัง ให้อุดอาหาร กระทำการอันไม่ควรต่างๆ ต่อหน้าพระพักตร์ในส่วนพระองค์ เพื่อเป็นการรบกวนและสร้างลักษณะนิสัยที่ไม่ดี ครั้นอยู่ต่อหน้าผู้คนก็จะแสดงความเคารพและจงรักภักดีจนเกินควร ผลของการเลี้ยงดูเช่นนี้มีส่วนทำให้เจ้าชายอีวานมีจิตผิดจากเด็กทั่วไป เช่น ชอบแก่งสัตว์เลี้ยงโดยการโยนแมวจากหอคอย ชอบแก่งผู้คนโดยการใช้แส้ตีคนที่เดินผ่านขณะที่ทรงขี่ม้าเล่นตามถนนสายต่างๆ เป็นต้น ความโหดร้ายของพระองค์ได้ทวีคูณขึ้นตามการเจริญพระชันษา ในวัย 13 พรรษาพระองค์ทรงสังหารชีวิตเจ้าชายอันเดรย์ ชุยสกี และในปีเดียวกันได้อภิเษกสมรสกับอนาตาสเซีย รามานัฟนา ซาคาเรนา-ยูเรียวา (Анатасия

Романовна Захарьина - Юрьева) ธิดาของขุนนางชั้นผู้น้อยแต่เมื่ออนาคตาสเซีย ได้อภิเษกสมรสกับเจ้าชายอีวานที่ 3 แล้วทำให้ตระกูลซาคารินา-ยูเรียวา มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น ด้วยพระญาติของเจ้าหญิงอนาคตาสเซียได้รับการ แต่งตั้งเป็นขุนนางชั้นผู้ใหญ่ หลังการอภิเษกสมรสเจ้าชายอีวานที่ 3 ยังคงชอบ เสวยน้ำจันทน์และใช้ชีวิตเสเพล ไม่สนใจในกิจการบ้านเมือง

ในวันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 1546 เจ้าชายอีวานที่ 3 ได้แจ้งพระประสงค์ ที่จะอภิเษกสมรสครั้งใหม่แก่สังฆนายกมาการีย์ (Макарій) แต่สังฆนายกได้ เสนอให้ทำพิธีสถาปนาพระองค์เป็น “ซาร์” ก่อน ดังนั้นในวันที่ 16 มกราคม ค.ศ. 1547 เจ้าชายอีวานที่ 3 สถาปนาพระองค์เป็น “ซาร์” ตามที่สังฆนายกได้ เสนอ ในปีเดียวกันนั้นได้เกิดเหตุพิภพภัยขึ้นในอาณาจักร ตามด้วยไฟไหม้ครั้งใหญ่ ทั้งในชนบทและในเมือง ไม่เว้นแม้แต่ในพระราชวังเครมลิน ท้องพระคลัง โรงสรรพาวุธ ที่ทำการรัฐบาล รวมทั้งโบสถ์ วิหารต่างๆ ในขณะเดียวกันนั้นก็เกิด ข่าวลือจากขุนนางที่ขัดผลประโยชน์กันว่าตระกูลกลินสกีเป็นผู้วางเพลิง ด้วย เป็นตระกูลของพระราชมารดาและเจ้าชายอีวานที่ 3 ทรงโปรดตระกูลนี้มาก สามัญชนในมอสโกที่ทราบข่าวต่างไม่พอใจและลุกฮือขึ้นก่อเหตุรุนแรง ซาร์อีวาน ที่ 3 ต้องย้ายราชสำนักไปอยู่ที่หมู่บ้านบาราบิโยฟวา (Боро́биево) ทางใต้ของ มอสโก ในวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1547 กลุ่มกบฏได้บุกเข้าไปในพระราชวังเครมลิน เรียกห้องให้สังเจ้าชายยูริย์ กลินสกีมาให้พวกตน แต่เจ้าชายยูริย์ กลินสกี ได้หนีไปหลบซ่อนในวิหารอูลเบียนสกีซึ่งก็ถูกค้นหาจนพบแล้วถูกสังหาร นอกจากนั้นกลุ่มกบฏยังปล้นสะดมและฆ่าทายาทของตระกูลกลินสกีและเผาทำลาย บ้านเรือนจนหมด ซาร์อีวานเห็นว่าการกระทำดังกล่าวของกลุ่มกบฏมีน พระบรมเดชานุภาพอย่างร้ายแรงเกินที่จะให้อภัยได้ จึงได้สั่งให้ทหารปราบปราม อย่างเฉียบขาดและจับเหล่าผู้นำมาประหารชีวิตจนหมดสิ้น

หลังการปราบปรามกบฏแล้วซาร์อีวานได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบ ต่อบ้านเมือง ซึ่งหากพระองค์ทรงปล่อยให้เหล่าขุนนางที่เป็นพระญาติบริหาร กิจการบ้านเมืองต่อไปคงทำให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายไม่สิ้นสุด จึงตัดสินใจ พระทัยที่จะปฏิรูปการปกครอง ในเบื้องต้นพระองค์ได้เปลี่ยนคณะที่ปรึกษาของ

พระองค์ใหม่มาโดยบาทหลวงซิลเวสเตอร์ (Сильвестр) ที่ปรึกษาด้านการศาสนา และอาเล็กเซย์ อาดาชิฟ (А. Ф. Адашев) ขุนนางชั้นผู้น้อยที่ซาร์ประทับใจ ในความสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านกิจการของอาณาจักร เจ้าชายคูร์บสกี (А. М. Курбский) และพระญาติสายเจ้าหญิงอนาตาสเซีย เช่น เจ้าชาย ดานีล รามานอฟ-ซาคาริน (Данила Романов-Захарьин) เจ้าชายวาสิลีย์ ยูเรียฟ-ซาคาริน (Василий Юрьев-Захарьин) เจ้าชายอีวาน ชิรีเมียทิยฟ (Иван Шереметьев) เจ้าชายมิกฮาอิล มาโรซอฟ (Михаил Морозов) เจ้าชาย ดมีตรีย์ คูร์เลียทิฟ-อาบาเลียนสกี (Дмитрий Курлятев-Оболенский) ได้มีส่วนช่วยซาร์อีวานให้ดำเนินนโยบายปฏิรูปประเทศ

งานปฏิรูปของซาร์อีวานเริ่มจากการประชุมสภาแผ่นดิน (Земский собор) ในปี ค.ศ. 1560 เพื่อให้เกิดการสื่อสารและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างส่วนกลาง และท้องถิ่น ซาร์อีวานได้ตรัสต่อที่ประชุมถึงความผิดพลาดในการบริหารงานของ เหล่าขุนนางซึ่งต้องดำเนินการปฏิรูปให้ดีขึ้น ผลงานต่อมาของคณะที่ปรึกษาชุด ใหม่คือการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์โดยการนำกฎหมาย ที่มีมาตั้งแต่สมัยซาร์อีวานที่ 3 มาแก้ไข 100 มาตรา เช่น ยกเลิกการให้อำนาจ การปกครองท้องถิ่น จำกัดสิทธิพิเศษของเจ้าหน้าที่เก็บภาษีทั้งศาสนจักรและ อาณาจักร จำกัดจำนวนที่ดินที่ขุนนางมีสิทธิครอบครอง ให้ผู้อาวุโสที่ผ่านการ สอบตนคอยตรวจสอบการทำงานของผู้พิพากษา กำหนดโทษแก่ผู้ที่กล่าวโทษ ผู้อื่นที่เป็นเท็จและฟ้องเท็จ กำหนดข้อบังคับใหม่ในการซื้ออสังหาริมทรัพย์ เพิ่มอำนาจให้กับผู้แทนของซาร์เพื่อให้ได้รับรู้พระราชอำนาจอย่างทั่วถึง ในการ ปฏิรูปศาสนานั้นได้กำหนดให้มีพิธีกรรมและงานประเพณีทางศาสนาจัดเหมือนกัน และพร้อมกัน ให้ทุกท้องถิ่นนับถือและบูชานักบุญที่เป็นที่ยอมรับทั่วรัสเซีย การ เขียนรูปบูชาต้องเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ให้เหล่านักบวชประพฤติตนอยู่ในศีล ในธรรมมากขึ้น ให้รัฐมีอำนาจตรวจตรานักบวช จำกัดการเรียกเก็บค่าเช่าที่ดิน ของวัดไม่ให้สูงเกินไป ห้ามมิให้วัดออกเงินกู้แก่ประชาชน จำกัดสิทธิ์การ ถือครองที่ดินของวัด ให้อำนาจศาสนจักรในการแก้ปัญหาพอมดหมอผี เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการปฏิรูปทางการทหารโดยออกกฎหมายว่าด้วยการรับราชการ

ทหาร การเกณฑ์ทหาร การจัดตั้งกองทหารปืนใหญ่และปืนเล็กเป็นกองทหารประจำการ ออกพระราชโองการให้ขุนนางและเจ้าที่ดินรับราชการทหารสร้างกระทรวงว่าด้วยรัฐบาลกลาง ตั้งผู้แทนของชาร์ออกไปตรวจราชการทั่วประเทศ ทำการสำรวจและทำรายการเกี่ยวกับเมืองต่างๆ ของอาณาจักร ให้รัฐผูกขาดการค้าข้าว ป่าน ปอ เปลือก ไซปลาคาเวียร์

ด้านการต่างประเทศได้มีการติดต่อกับประเทศตะวันตกอย่างใกล้ชิด มีการแลกเปลี่ยนคณะทูต มีการว่าจ้างช่างฝีมือและผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศเข้ามาทำงานในประเทศ จ้างทหารชาวต่างชาติ นำสินค้าในประเทศออกไปจำหน่าย จัดซื้ออาวุธปืน ในขณะที่กับประเทศเพื่อนบ้านรัสเซียก็ยังคงต้องทำสงครามอย่างต่อเนื่อง โดยใน ค.ศ. 1545-1556 กองทัพรัสเซียได้ทำสงครามกับข่านคาซันเพื่อควบคุมพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำโวลกาที่อุดมสมบูรณ์ และทำสงครามไลโวเนียเพื่อเปิดเส้นทางออกสู่ทะเลบอลติก

สงครามด้านตะวันออกกับข่านแห่งคาซันนั้นชาร์อีวานจำเป็นต้องดำเนินการให้เฉียบขาดและเสร็จสิ้น ด้วยข่านแห่งคาซันได้นำทหารมาปล้นสะดมและก่อกวนความสงบของเมืองทางตะวันออกของอาณาจักรรัสเซียมาโดยตลอด นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้วชาร์อีวานยังต้องการยึดเมืองคาซันเพื่อขยายอาณาเขตของรัสเซียทางภาคตะวันออก ด้วยที่ราบริมฝั่งแม่น้ำโวลกาและกามาที่ข่านแห่งคาซันยึดครองอยู่นั้นมีความอุดมสมบูรณ์และมั่งคั่งด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งสามารถเผยแพร่ศาสนาออร์ทอดอกซ์ให้แก่ผู้คนในดินแดนนั้นด้วย ในช่วง 5 ปีแรกของสงครามระหว่างอาณาจักรรัสเซียกับอาณาจักรข่านแห่งคาซันนั้น กองทัพรัสเซียพ่ายแพ้มาโดยตลอด ทำให้ต้องเปลี่ยนแผนการรบใหม่ด้วยการสร้างป้อมปราการที่มั่นคงแข็งแรงใกล้ๆ กับเมืองคาซันเพื่อสกัดกั้นทหารของคาซันไม่ให้ออกมาปล้นสะดมได้ ซึ่งในป้อมมีทหารประจำการจำนวนมากและสงกำลังบำรุงอยู่โดยตลอด ทำให้ข่านแห่งคาซันต้องยอมเจรจากับผู้แทนของชาร์อีวาน โดยยอมปล่อยตัวเชลยศึก 60,000 คน ยอมรับให้ที่ปรึกษาทางทหารและกองทหารรัสเซียไปประจำที่คาซัน แต่ในปี ค.ศ. 1552 เกิดกบฏในคาซัน กลุ่มกบฏต่อต้านรัสเซียประกาศยกเล็กขัณฑ์ที่ได้ทำไว้และ

ต่อสู้กับกองทัพของรัสเซีย ชาร์ฮิวานจึงต้องยกกองทัพมาปราบด้วยพระองค์เอง แต่ฝ่ายกบฏไม่ยอมจำนนได้ต่อสู้จนตายเกือบทั้งเมือง

จากการที่กองทัพรัสเซียสามารถยึดคาซันได้ทำให้ได้เมืองอาสตราคัน ซึ่งเป็นเมืองท่าปากแม่น้ำโวลกาชายฝั่งทะเลสาบแคสเปียน การที่กองทัพรัสเซียสามารถทำลายอาณาจักรข่านและยึดเมืองหลักริมฝั่งแม่น้ำโวลกาได้นั้น นับได้ว่าเป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของอาณาจักร เท่ากับเป็นการขยายอาณาเขตไปสู่ภาคตะวันออกที่กว้างไกลและทางใต้ที่มีอาณาเขตติดกับเอเชียกลาง เปอร์เซีย คอเคซัส ชัยชนะของชาร์ฮิวานได้ทำให้ชนชาติต่างๆ ที่เคยตกอยู่ภายใต้แอกของข่านแห่งคาซันและอาสตราคันต่างพากันมาสวามิภักดิ์ต่อเจ้าชายฮิวาน อาณาจักรรัสเซียจึงได้กลายเป็นมหาอำนาจต่อจากมองโกล นอกจากนั้นที่ดินลุ่มน้ำที่ยึดมาได้ล้วนมีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ชาวรัสเซียพากันอพยพไปอยู่และสร้างผลผลิตให้กับประเทศเพิ่มมากขึ้น

ส่วนประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันตกเมื่อเห็นว่ารรัสเซียได้รับอิสรภาพและกลายเป็นมหาอำนาจในภูมิภาคต่างก็เร่งรีบเดินทางมาค้าขายกับรัสเซียทั้งอิตาลี เยอรมัน อังกฤษและเยอรมัน ได้เดินทางมามอสโกเพื่อขอเข้าเฝ้าซาร์ หรือขุนนางของพระองค์เพื่อผูกมิตรและใช้เป็นช่องทางในการทำธุรกิจ

ในปี ค.ศ. 1553 หลังจากชาร์ฮิวานยึดอาณาจักรข่านแห่งคาซันได้ไม่ถึงปีก็มีเรืออังกฤษระวางขับน้ำ 160 ตันชื่อเอ็ดเวิร์ด โบนาเวนเจอร์ (Edward Bonaventure) ซึ่งมีริชาร์ด ชานเซลเลอร์ (Richard Chancellor) เป็นกัปตันได้มาทอดสมอที่ปากแม่น้ำดวีนาฝั่งทะเลเหนือ เรือดังกล่าวเป็นหนึ่งในกองเรือพาณิชย์ 3 ลำของพ่อค้าชาวอังกฤษที่พยายามเสาะหาเส้นทางการค้ากับอินเดียและจีนผ่านมหาสมุทรอาร์คติก แต่เรือสองลำถูกพายุพัดสูญหายนอกฝั่งสแกนดิเนเวียทางเหนือ คงเหลือแต่เรือเอ็ดเวิร์ด โบนาเวนเจอร์ รอดมาทอดสมอที่ปากแม่น้ำดวีนาชายฝั่งทะเลขาวของรัสเซีย เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจึงได้ส่งอาคันตุกะชาวอังกฤษเข้ามาในเมืองหลวง เพื่อเข้าเฝ้าซาร์และถวายพระราชสาส์นของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 6 แห่งอังกฤษ ซึ่งชาร์ฮิวานได้ให้การต้อนรับอาคันตุกะชาวอังกฤษอย่างสมเกียรติทรงพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำอย่างยิ่งใหญ่เพื่อให้อาคันตุกะประทับใจและเห็น

ริชาร์ด ชานเซลเลอร์ กับต้นเรือเอ็ดเวิร์ด โบนาเวนเจอร์เข้าเฝ้าชาร์ลส์ที่ 4 ที่พระราชวังเครมลิน
ในปี ค.ศ. 1553 ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Richard_Chancellor

ในความยิ่งใหญ่และมั่งคั่งของอาณาจักร จากการเข้าเฝ้าดังกล่าวชาร์ลส์ที่ 4 ได้พระราชทานหนังสือให้สิทธิในการค้าทั่วราชอาณาจักรรัสเซียแก่พ่อค้าอังกฤษ

การเดินทางมาพบอาณาจักรรัสเซียของกัปตันริชาร์ด ชานเซลเลอร์ ได้ทำให้เกิดความตื่นเต้นและสนใจแก่บรรดาพ่อค้าชาวอังกฤษมาก หลังจากเดินทางกลับอังกฤษในปี ค.ศ. 1554 กัปตันริชาร์ด ชานเซลเลอร์และหุ้นส่วนธุรกิจ ได้จัดตั้งบริษัทมัสโควี (Muscovy Company) เพื่อผูกขาดการค้ากับอาณาจักรรัสเซีย โดยบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทลูกของบริษัท มิสเทอรี (<<Mystery>>) ที่ริชาร์ด ชานเซลเลอร์และหุ้นส่วนธุรกิจ ได้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1551 เพื่อออกสำรวจหาเส้นทางและแหล่งการค้าใหม่ ในปี ค.ศ. 1556 บริษัทมัสโควี ได้ส่งกองเรือพาณิชย์ 2 ลำเข้ามาค้าขายกับรัสเซีย ในขณะที่เดียวกันก็ได้ทำความเข้าใจในเรื่องข้อบังคับและสิทธิพิเศษต่างๆ ในการทำการค้าระหว่างพ่อค้าชาวอังกฤษกับพ่อค้าชาวรัสเซีย การที่ชาร์ลส์ที่ 4 ให้สิทธิพิเศษต่างๆ แก่พ่อค้าชาวอังกฤษก็เพื่อ

แลกเปลี่ยนกับการให้ชาวอังกฤษสอนเทคนิคการหลอมโลหะให้กับชาวรัสเซีย และขายเหล็กและอาวุธให้กับรัสเซียตามราคาที่ฝ่ายรัสเซียกำหนด อีกทั้งพ่อค้าชาวรัสเซียต้องได้สิทธิต่างๆ เช่นเดียวกันเมื่อไปค้าขายกับอังกฤษ ยิ่งกว่านั้นซาร์อีวานยังพยายามให้พ่อค้าชาวอังกฤษเป็นคนกลางในการเจรจากับกษัตริย์แห่งอังกฤษให้รัสเซียได้เป็นพันธมิตรทางการทหารกับอังกฤษ แต่ครั้งเมื่อทราบวาพ่อค้าชาวอังกฤษไม่สามารถทำตามพระประสงค์ได้จึงประกาศให้ข้อตกลงที่รัสเซียได้ทำไว้กับอังกฤษเป็นโมฆะทั้งหมด จากนั้นได้หันไปเจรจากับพ่อค้าชาวสวีเดน ชาวดัตช์ เดนมาร์กและชาติอื่นๆ แทน

หลังจากอาณาจักรรัสเซียได้ติดต่อการค้าขายกับยุโรปตะวันตกมาระยะหนึ่งแล้วก็พบว่า เส้นทางการค้ากับยุโรปตะวันตกผ่านทะเลขาวนั้นมีข้อจำกัดเป็นอย่างมาก เส้นทางที่สั้นและตรงที่สุดของอาณาจักรรัสเซียในการติดต่อค้าขายกับยุโรปตะวันตกคือเส้นทางผ่านทะเลบอลติก ดังนั้นรัสเซียจึงได้ทำสงครามกับอาณาจักรโลโวเนียที่ปิดกั้นเส้นทางในการออกสู่ทะเลบอลติกของรัสเซีย ซึ่งนักประวัติศาสตร์เรียกว่าสงครามโลโวเนีย สงครามนี้ได้เริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ. 1558 และสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1583 รวมเป็นเวลา 25 ปี สงครามได้สร้างความขัดแย้งเป็นวงกว้างในยุโรป โดยรัสเซียได้ทำสงครามกับสวีเดน โลโวเนีย สันนิบาตฮันซีติก ลิทัวเนีย โปแลนด์ เดนมาร์ก และพวกตาดาร์ในโครเมีย ส่วนความขัดแย้งทางอ้อมนั้นได้เกี่ยวข้องกับอังกฤษ อาณาจักรโรมันและอาณาจักรออตโตมันตุรกี

สงครามโลโวเนียในช่วงแรกเริ่มจากกองทัพรัสเซียเข้ายึดครองดินแดนส่วนใหญ่ของโลโวเนียรวมทั้งเมืองดอร์ปา นาร์วา แล้วเข้าปิดล้อมริวาลกับริกากองกำลังส่วนหนึ่งรุกคืบเข้าไปจนประชิดพรมแดนปรัสเซียตะวันออกในปี ค.ศ. 1559 ต่อมาในปี ค.ศ. 1563 กองทัพรัสเซียได้เข้ายึดครองเมืองโปลอตสค์เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับอาณาจักรด้านทะเลบอลติก ผลสำเร็จในการทำสงครามขยายอาณาเขตของรัสเซียในช่วงแรกนั้นได้สร้างความหวาดระแวงภัยในหมู่ประเทศในแถบบอลติกเป็นอย่างมาก ทั้งลิทัวเนีย สวีเดน เดนมาร์ก และโปแลนด์ ในปี ค.ศ. 1564 กองทัพรัสเซียต้องประสบความพ่ายแพ้เป็นครั้งแรกด้วยเจ้าชายคูร์บสกีแม่ทัพใหญ่ผู้บัญชาการทหารภาคตะวันตกไม่ประสงค์จะรบกับลิทัวเนีย

จึงหนีไปอยู่กับฝ่ายลิทัวเนียทำให้กองทัพลิทัวเนียได้รับชัยชนะในการรบที่ชาชนิก (Битва при Чашниках) จากการทรยศไปอยู่กับฝ่ายศัตรูของแม่ทัพ ซึ่งเป็นทั้งผู้บัญชาการกองทัพภาคและขุนนางชั้นผู้ใหญ่ที่ไว้พระทัย ทำให้ซาร์อีวานต้องประกาศใช้นโยบายยึดทรัพย์สินของขุนนางที่ทรยศมาเป็นของรัฐบาล หรือ อารีชานินา (опричнина) เพื่อกดดันขุนนาง นอกจากนั้นถ้าหากซาร์คิดว่าขุนนางผู้ใดจะเป็นภัยต่อพระองค์ก็จะกำจัดด้วยวิธีการต่างแล้วยึดทรัพย์สินมาเป็นของรัฐบาล เช่นพระองค์ได้ฆ่าขุนนางชั้นผู้ใหญ่อีวาน ฟิโอดาร์ฟ (И. П. Фёдоров) ที่ซาร์กล่าวหาว่าต้องการยึดอำนาจของพระองค์ จึงทรงบังคับให้แต่งชุดเครื่องทรงของซาร์แล้วไปนั่งบนราชบัลลังก์จากนั้นได้ใช้มีดเชือดคอด้วยพระองค์เอง

ภาพพระเจ้าซาร์อีวานที่ 4 กำลังจะฆ่าขุนนางชั้นผู้ใหญ่อีวาน ฟิโอดาร์ฟ (И. П. Фёдорова) ที่ซาร์กล่าวหาว่าต้องการยึดอำนาจของพระองค์ จึงทรงบังคับให้แต่งชุดเครื่องทรงของซาร์แล้วไปนั่งบนราชบัลลังก์จากนั้นได้ใช้มีดเชือดคอด้วยพระองค์เอง ภาพวาดโดยจิตรกรนิคาลัย วาสีลิวิช เนฟเรเยฟ (Николай Васильевич Неврев)

ที่มา: <http://petroart.ru/art/n/nevrev/art1.php>

จากความปราชัยครั้งแรกของกองทัพรัสเซียในลิทัวเนียทำให้กองทัพดาตาร์โครเมียซึ่งเป็นพันธมิตรกับลิทัวเนียได้ยกทัพมาในโจมตีอาณาจักรรัสเซียทางตอนใต้ซึ่งเป็นส่วนที่ติดกับตอนเหนือของโครเมีย ในปี ค.ศ. 1566 ชาร์อีวานได้เรียกประชุมสภาแผ่นดินเพื่อหารือเกี่ยวกับการสงคราม ซึ่งสภาไม่เพียงแต่เห็นชอบกับการทำสงครามของพระองค์เท่านั้น แต่ยังมีมติให้อาณาจักรทำสงครามต่อไปจนกว่าจะได้รับชัยชนะ เพื่อเป็นการยืดเวลาการให้กับการรวบรวมไพร่พลในการสู้รบครั้งต่อไป ชาร์อีวานพยายามผูกมิตรกับอังกฤษและอาณาจักรโรมัน อีกทั้งเปิดการเจรจาสันติภาพกับลิทัวเนียและสวีเดน พยายามเสนอผู้ที่จะขึ้นเป็นกษัตริย์แห่งโปแลนด์ แต่ความพยายามที่จะประวิงเวลาของชาร์ไม่เป็นผล เมื่อกองทัพดาตาร์แห่งโครเมียร่วมกับกองทัพตุรกีได้ยกกองทัพบุกเข้าทำลายเมืองต่างๆ ทางตอนใต้ของอาณาจักรรัสเซียและเดินทัพมาถึงมอสโกในปี ค.ศ. 1571 แต่เนื่องจากไม่สามารถเข้ายึดเมืองได้จึงได้เผาเมืองและจับกุมพลเมืองไปเป็นทาสกว่า 150,000 คน ทำให้สงครามเปิดทางออกสู่ทะเลบอลติกของอาณาจักรรัสเซียได้หยุดชะงักลง นอกจากนั้นกษัตริย์โปแลนด์พระองค์ใหม่สตีฟาน บาดอริ ได้นำทัพยึดเมืองโปแลนด์และเมืองอื่นๆ ของโปแลนด์และลิทัวเนียจากรัสเซีย ในขณะที่เดียวกันกองทัพสวีเดนก็ได้ยึดเมืองนาร์วาคืน และได้ขับไล่ทหารรัสเซียออกจากชายฝั่งปากอ่าวฟินแลนด์จนหมดสิ้น ในปี ค.ศ. 1582 จากความพ่ายแพ้ครั้งแล้วครั้งเล่าทำให้อีวานยอมตกลงทำสัญญาสันติภาพกับโปแลนด์เป็นเวลา 10 ปี โดยมีเงื่อนไขสำคัญว่ารัสเซียต้องสละข้ออ้างว่าเป็นผู้ครอบครองไลโวเนียและโปแลนด์ ในปีต่อมารัสเซียได้ทำสัญญาสันติภาพกับสวีเดนโดยรัสเซียถูกตัดทางออกสู่ทะเลบอลติกทางบก ยกเว้นทางเรือตามแม่น้ำนีวาเท่านั้น

ความพ่ายแพ้ในสงครามไลโวเนียทำให้รัสเซียสูญเสียชีวิตทหารและทรัพย์สินที่ใช้ในการทำสงครามอย่างมหาศาล แต่ในความโชคร้ายนั้นยังมีความโชคดีเมื่อกองทหารคอสมัคที่นำโดย ยีร์มาก ทิมาเฟียวิช (Ермак Тимофеевич) และวาซิลีย์ อาเลียนิน (Василий Тимофеевич Оленин) ได้นำทหารคอสมัคข้ามเทือกเขาอูราลเข้ายึดอาณาจักรของข่านแห่งไซบีเรียคูซุม (Кучум-хан) และยึดเมืองหลวงของอาณาจักร เมืองอิสเคียรา (Искера) ซึ่งตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำ

โอบ (Объ) ผนวกเข้ากับอาณาจักรรัสเซีย นับเป็นการรุกเข้าสู่ไซบีเรียตะวันออก ที่มีเนื้อที่กว้างขวางและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ที่มีขนราคาแพง

โดยรวมแล้วในรัชสมัยของเจ้าชายอีวานที่ 4 จัดได้ว่าอาณาจักรรัสเซีย ได้มากกว่าที่เสียไปในสงครามไลโวเนีย ด้วยผลที่ตามมาจากการยึดอาณาจักรของชานแห่งไซบีเรียได้นั้น เป็นการเปิดศักราชใหม่ในการเข้าครอบครองดินแดนทางตอนเหนือของทวีปเอเชียจากเทือกเขาอูราลจนถึงมหาสมุทรแปซิฟิกด้วย

การที่รัสเซียพ่ายแพ้สงครามไลโวเนียนั้น มาจากเหตุปัจจัยหลายประการ แต่ปัจจัยหลักนั้นมาจากการปกครองประเทศที่ผิดพลาดของซาร์อีวาน ที่ได้นำเอา ระบบ “อาปริชนินา” มาใช้ ทำให้ประเทศเข้าสู่สภาพกลียุค ประชาชนพลเมือง ต้องมีชีวิตอยู่อย่างหวาดกลัว ด้วยไม่รู้ว่าราชภัยจะมาถึงตนเมื่อใด ความเลวร้ายในอาณาจักรที่เริ่มด้วยการพ่ายแพ้ในสงครามไลโวเนีย ตามด้วยความเลวร้ายของซาร์ที่มีความผิดปกติทางจิต ซาร์อีวานทรงมีแต่ความหวาดระแวงว่ามีผู้ คบคิดที่จะก่อการกบฏยึดอำนาจของพระองค์ จึงทรงกำจัดขุนนางที่เห็นต่างจาก พระองค์จนหมดสิ้น ในปี ค.ศ. 1553 ซาร์อีวานทรงประหารชนกชนนีเชื่อว่า พระองค์จะสิ้นพระชนม์ จึงทรงทำพิธีกรรมยกราชสมบัติให้แก่พระราชโอรส เจ้าชายดมิตรีที่ยังทรงพระเยาว์อยู่ และทรงแต่งตั้งเจ้าหญิงอนาตาสเซียพระมเหสี เป็นผู้สำเร็จราชการ หลังจากนั้นซาร์อีวานได้รับสั่งให้ขุนนางที่ปรึกษาที่ใกล้ชิด และขุนนางชั้นผู้ใหญ่ที่พระองค์วางพระทัยถวายสัตย์ปฏิญาณว่า จะจงรักภักดีต่อ พระราชโอรสของพระองค์ในทันที แต่มีขุนนางบางคนก็ลั้งเลที่จะกล่าว บางคน ปฏิเสธที่จะกล่าวด้วยรังเกียจเจ้าหญิงอนาตาสเซียพระมเหสีของพระองค์ การ ปฏิเสธดังกล่าวทำให้ซาร์อีวานเข้าพระทัยไปว่าขุนนางเหล่านั้นมีแผนที่จะก่อการ กบฏต่อพระองค์ ทำให้อีวานฝังพระทัยอยู่ตลอดเวลาว่าจะถูกเหล่าขุนนางจะชิง ราชบัลลังก์ของพระองค์ เมื่อนานเข้าทำให้พระองค์มีจิตหลอนและหวาดระแวง อยู่ตลอดเวลา ซึ่งจัดว่าเป็นอาการป่วยทางจิตอย่างหนึ่ง

ในปี ค.ศ. 1560 ซาร์อีวานได้สูญเสียเจ้าหญิงอนาตาสเซีย รามานัฟ พระมเหสีที่มีแต่ความอ่อนหวานนุ่มนวลอย่างกะทันหัน โดยก่อนหน้านั้นซาร์อีวานเคย หวาดระแวงว่าเจ้าหญิงอนาตาสเซียจะถูกขุนนางที่ไม่จงรักภักดีวางยาพิษ ด้วย

พระชนนีของพระองค์เคยถูกขุนนางวางยาพิษมาแล้ว จากความหวาดระแวง กลายเป็นความเชื่อว่า เจ้าหญิงอนาตาสเซียถูกขุนนางวางยาพิษ ส่งผลให้ขุนนางที่ใกล้ชิดและที่ปรึกษาหลายคนถูกเนรเทศ เช่น บาทหลวงซีลเวสเตอร์ ที่ปรึกษา ด้านการศาสนา และอาเล็กเซย์ อาดาชิฟ ที่ปรึกษาด้านกิจการภายใน ทำให้ในพระราชสำนักเหลือแต่บรรดาข้าราชการที่เก่งแต่ประจบสอพลอ ไม่มีประสบการณ์ในงานราชการ เยอหังยະโส ชอบใช้อำนาจกดขี่ราษฎร ไม่กล้าขัดพระทัยหรือทัดทานเมื่อควร จากความเลวร้ายในราชสำนักดังกล่าวได้ทำให้สงครามโลวเนียที่ได้รับชัยชนะโดยตลอดในช่วงแรกต้องประสบกับความพ่ายแพ้ในภายหลัง

ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1564 ชาร์อีวานทรงเสด็จพระราชดำเนินจากกรุงมอสโกอย่างเร่งด่วน พร้อมด้วยพระมเหสีพระราชโอรสและพระราชธิดา ราชองครักษ์และข้าราชการในพระองค์ ขบวนเลื่อนที่ยาวสุดสายตาได้สร้างความพิศวงแก่ชาวเมืองมอสโกเป็นอย่างยิ่ง เลื่อนจำนวนมากถูกใช้บรรทุกทรัพย์สมบัติที่ประเมินค่าไม่ได้ของชาร์ชชาวอังกฤษผู้หนึ่งที่เห็นเหตุการณ์ได้บันทึกไว้ว่าจวนทองคำที่บรรทุกไปในเลื่อนนั้นสามารถรองรับแขกที่มาในงานเลี้ยงถึง 1,700 คน ชาร์อีวานพร้อมด้วยผู้ตามเสด็จ ได้เสด็จพระราชดำเนินถึงพระตำหนักชานเมืองอลิกซานโดรอฟสกายา สลาโบดา (Александровская слобода) ซึ่งเป็นพระตำหนักชานเมืองของเจ้าชายวาซิลีเยฟที่ 3 พระชนกของชาร์อีวาน ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงมอสโกทางตะวันออกเฉียงเหนือ 60 ไมล์ หลังจากถึงที่ประทับแห่งใหม่แล้ว ชาร์อีวานได้ส่งพระราชสาส์น 2 ฉบับ ฉบับแรกถึงนักบวชผู้แทนของศาสนจักร เหล่าเจ้าชาย เหล่าขุนนางชั้นผู้ใหญ่ โดยกล่าวหาว่าบรรดาผู้คนเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นกบฏต่อพระองค์ทั้งสิ้น พวกนี้หนักราชการทหาร คบคิดกันวางแผนร้ายต่อพระองค์และกดขี่ประชาชน พระราชสาส์น อีกฉบับหนึ่งถึงพลเมืองมอสโก เพื่อประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่าพระองค์ไม่มีอะไรขัดแย้งกับพลเมืองชาวมอสโก

ต้นปี ค.ศ. 1565 ชาวเมืองมอสโกได้จัดคณะผู้แทนไปเข้าเฝ้าชาร์อีวาน เพื่อทูลเชิญให้เสด็จกลับมอสโก ซึ่งชาร์อีวานยอมเสด็จกลับแต่มีเงื่อนไข 2 ข้อคือ พระองค์ต้องมีอำนาจและสิทธิ์ขาดสูงสุดในการลงโทษบรรดาผู้ทรยศต่อพระองค์

และพระองค์ขอสิทธิในการแบ่งเขตการปกครองของอาณาจักรเป็น 2 เขต คือ เขตที่ปกครองด้วยกันเรียกว่า เขตรอบนอกหรือเซมชีนา (Земщина) และเขต วงในหรืออาปรีชนินา (Опричнина) ที่ทรงปกครองด้วยพระองค์เอง

ซาร์อีวานได้กำหนดให้เขตรอบนอกครอบคลุมดินแดนรอบนอกของรัฐ อยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของสภาโบยาร์ (Боярская дума) หรือสภา ขุนนาง แต่พระองค์สงวนสิทธิในการควบคุมการดำเนินงานของสภา ส่วนเขต วงในซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ทั้งภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ของอาณาจักรเป็น เขตที่พระองค์ทรงปกครองเอง การปกครองอาปรีชนินาของซาร์อีวาน ทรงมี ผู้ช่วยคือองครักษ์พิเศษของพระองค์หรืออาปรีชนิค (Опричник) ซึ่งคัดมาจาก ขุนนางชั้นผู้น้อยและทหารรับจ้างชาวต่างชาติ ซึ่งบางครั้งทหารเหล่านี้ก็ฉวย โอกาสแสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ แต่ที่สำคัญที่สุดคือต้องเข้าพิธี สาบานตนเป็นผู้จงรักภักดีต่อซาร์อีวานที่ 4 ผู้เป็นซาร์แห่งมวลรัส และตัดขาด ความสัมพันธ์กับสภาแผ่นดินและสมาชิกสภาแผ่นดินอย่างเด็ดขาด องครักษ์ พิเศษของซาร์อีวานมีม้าเป็นพาหนะ บังเหียนของม้าทุกตัวมีหัวสุนัขผูกติดอยู่เป็น สัญลักษณ์แสดงถึงความเป็นกองกำลังที่มีความพร้อมที่จะเข้าโจมตีศัตรูของซาร์ ดังสุนัขขย้ำเหยื่อ สัญลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของกองกำลังนี้คือไม้กวาดที่แสดงถึง ความพร้อมในการกวาดศัตรูของซาร์ให้ราบเรียบ

ด้วยราชองครักษ์พิเศษของซาร์อีวานที่ 4 มีหน้าที่รับใช้และรับฟังคำสั่ง จากซาร์อีวานเพียงพระองค์เดียว ดังนั้นงานของพวกเขาแต่ละคนจึงเป็นการรวม กลไกและอำนาจรัฐทั้งหมด ซึ่งมีทั้งอำนาจการจับกุม สอบสวน ตัดสินความผิด และประหารชีวิต เบ็ดเสร็จอยู่ในคนคนเดียว เหยื่อกองกำลังองครักษ์พิเศษกลุ่ม แรกได้แก่พระญาติของซาร์อีวานที่ 4 และขุนนางชั้นผู้ใหญ่ที่สนับสนุนให้เจ้าชาย ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของพระองค์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แทนที่จะเป็น พระมเหสีขณะที่พระองค์ทรงพระประชวรในปี ค.ศ. 1553 ในเวลาไม่นานกองทหาร ราชองครักษ์ก็ได้รวบรวมรายชื่อผู้ที่เป็นภัยต่อซาร์อีวาน ซึ่งประกอบด้วย บรรดาเจ้าชายที่ซาร์เคยหวาดระแวง นักบวช ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ชนชั้นสูง พ่อค้า และชาวนา ในจำนวนนี้ยังรวมถึงราชองครักษ์พิเศษบางคนที่ดีตนออกห่างและ

องครักษ์พิเศษของซาร์อีวานที่ 4 หรือออปริชนิค (Опричник) ซึ่งคัดมาจากขุนนางชั้นผู้น้อยและทหารรับจ้างชาวต่างชาติ แต่งชุดดำมีม้าเป็นพาหนะ บังเหียนของม้าทุกตัวมีหัวสุนัขผูกติดอยู่เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเป็นกองกำลังที่มีความพร้อมที่จะเข้าโจมตีศัตรูของซาร์ดังสุนัขขย้ำเหยื่อ สัญลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของกองกำลังนี้คือไม้กวาดที่แสดงถึงความพร้อมในการกวาดศัตรูของซาร์

ให้ราบเรียบ ที่มา: <http://moodle.tomedu.ru/mod/page/view.php?id=3722>

พระราชโอรสพระองค์หนึ่งของพระเจ้าซาร์ด้วย ซึ่งซาร์ อีวานที่ 4 ถือเป็นหน้าที่ที่พระองค์ต้องประหารด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง การเข่นฆ่าผู้ต้องสงสัยเป็นภัยต่อพระเจ้าซาร์ได้เริ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยทหารหน่วยองครักษ์พิเศษที่มีอำนาจรัฐทุกอย่างอยู่ในมือ ทำให้บุคคลที่ถูกฆ่าแล้วทิ้งไว้อยู่ทั่วเมือง สร้างความหวาดกลัวและสยดสยองแก่ชาวเมืองเป็นอย่างยิ่ง

การสังหารผู้ต้องสงสัยเป็นภัยต่อซาร์และอาณาจักรได้แผ่ขยายไปถึงเมืองโนฟการัด เมื่อชาวเมืองส่วนหนึ่งเคยแสดงออกว่าต้องการอยู่ภายใต้อาณาจักรลิทัวเนียมากกว่าที่จะอยู่ภายใต้อาณาจักรที่มีซาร์เป็นผู้ป่วยโรคจิต ชอบเข่นฆ่าประชาชน ในปี ค.ศ. 1570 ซาร์อีวานได้นำกองทหารราชองครักษ์พิเศษไปกวาดล้างชาวเมืองโนฟการัดที่พระองค์คิดว่าเป็นภัยต่อพระองค์ ในเวลา 5 สัปดาห์ ซาร์อีวานและกองทหารราชองครักษ์พิเศษได้สังหารชาวเมืองไปประมาณ 35,000 คน ถึงแม้ว่านักประวัติศาสตร์บางคนจะเห็นแย้งว่าจำนวนประชากรของโนฟการัดที่

การเช่นฆ่าผู้ต้องสงสัยเป็นภัยต่อพระเจ้าชาร์อ็วานที่ 4 โดยทหารหน่วยองครักษ์พิเศษที่มีอำนาจรัฐ
ทุกอย่างอยู่ในมือ ทำให้พบศพที่ถูกฆ่าแล้วทิ้งไว้อยู่ทั่วเมือง สร้างความหวาดกลัวและลดละของ
แก่ชาวเมืองเป็นอย่างยิ่ง

ที่มา: <http://www.liveinternet.ru/tags/>

ถูกสังหารโดยอาปรีซนิกไม่ควรจะมากขนาดนั้น แต่อาชญากรรมที่ชาร์อ็วานที่ 4 ทำ
กับประชาชนของพระองค์อย่างโหดเหี้ยมและไร้มนุษยธรรมนั้นไม่มีใครปฏิเสธได้
แต่ในขณะเดียวกันนั้นชาร์อ็วานยังคงเชื่อมั่นว่าการสังหารประชาชนที่พระองค์ได้
กระทำไปนั้นพระองค์ได้กระทำไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม พระองค์มีพระราช
อำนาจสูงสุดที่ไม่มีขอบเขต พระองค์เป็นเจ้าของชีวิตของพลเมืองทุกคนและมี
พระราชอำนาจที่จะกำหนดความเป็นความตายให้กับประชาชนของพระองค์ได้ ชาร์
อ็วานที่ 4 ได้อ้างคัมภีร์ไบเบิลที่สนับสนุนให้พระองค์มีสิทธิ์เหนือชีวิตของ
ประชาชนของพระองค์และพระองค์พร้อมจะรับผิดชอบต่อการกระทำของ
พระองค์ทุกประการต่อพระเจ้า

การสังหารประชาชนของชาร์อ็วานที่ 4 ไม่ได้สร้างความสูญเสียเฉพาะ
กับญาติผู้ถูกสังหารเท่านั้นแต่ได้ส่งผลเสียต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการ
ต่างประเทศของอาณาจักรด้วย เช่น สงครามไลโวเนียที่ประสบชัยชนะมาในช่วง
แรกก็จบลงด้วยความพ่ายแพ้และสูญเสีย การเมืองเผด็จการและปกครองแบบ
เบ็ดเสร็จได้ทำลายสังคมรัสเซียและชนชั้นต่างๆ ตั้งเจ้าชาย ขุนนางจนถึงชาวนา
ด้านเศรษฐกิจนั้นอาณาจักรได้สูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษีที่ดินกว่าร้อยละ 80

ด้วยที่ดินในเขตอาปรีชานิาที่เพาะปลูกได้ส่วนใหญ่กลายเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หมู่บ้านถูกทิ้งร้างด้วยชาวบ้านต่างหนีราชภัยเอาตัวรอด ในเมืองมีประชากร เหลืออยู่ประมาณกึ่งหนึ่งของที่เคยมีอยู่เดิมแต่เต็มไปด้วขอทานและคนยากจน ชาวเมืองต้องใช้ชีวิตด้วความยากลำบาก

ชาร์อีวานที่ 4 สวรรคตในวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ. 1584 ในวัย 53 พระศพของพระองค์ฝังอยู่ที่วิหารอัครทูตสวรรค์ พระราชวังเครมลินมอสโก

อาณาจักรรัสเซียในยุคแห่งความแตกแยกซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 13 เนื่องจากการขาดความสามัคคีและเห็นแก่ตัวของบรรดาเจ้าชายทั้งหลาย ทำให้อาณาจักรได้สูญเสียความเป็นเอกราชแก่มองโกล ที่ได้ยกกองทัพเข้ามาโจมตีและยึดครองอาณาจักรรัสเซียโบราณอยู่นานถึง 243 ปี แต่หลังจากปลดแอกจากมองโกลแล้วผู้นำอาณาจักรรัสเซียในยุคที่เมืองมอสโกเป็นศูนย์กลางยังคงต้องต่อสู้กับเจ้าชายของเมืองขนาดใหญ่เพื่อที่จะรวบรวมอาณาจักรของเจ้าชายต่างๆ ให้มาอยู่ภายใต้อาณาจักรของเจ้าชายแห่งมอสโก ซึ่งก็สามารถดำเนินการได้เสร็จสมบูรณ์ในรัชสมัยเจ้าชายวาซิลีย์ที่ 3 ตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 ในรัชสมัยเจ้าชายอีวานที่ 4 อาณาจักรรัสเซียมีความเป็นปึกแผ่นและเข้มแข็ง ต้องการขยายอาณาเขตทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือ เพื่อหาทางลัดออกไปสู่ยุโรปตะวันตกจึงได้ทำสงครามโลโวเนียที่ยาวนานถึง 25 ปี แต่ต้องจบลงด้วความพ่ายแพ้ ในช่วงปลายรัชสมัยเจ้าชายอีวานที่ 4 กองทหารคอสมอสของรัสเซียได้รับชัยชนะการรบขยายดินแดนรัสเซียทางภาคตะวันออกกับข่านแห่งไซบีเรีย จึงกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการขยายอาณาเขตของรัสเซียในแถบเอเชียเหนือตั้งแต่เทือกเขาอูราลถึงชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก

หนังสืออ้างอิง

- Nicholas V. Riasanovsky, Mark D. Steinberg, A History of Russia*
(New York Oxford: Oxford university Press, 2011)
- Вешняков В.* О причинах возвышения Московского княжества. —
СПб., 1851. *Иловайский Д. И.*, История России: В 5 томах.
Московско-Литовский период, или Собиратели Руси. — 2-е изд. —
М.: Типо-лит. Высоч. утв. Товарищества И. Н. Кушнерев
и Ко, 1896. — Т. 2. Века XIV и XV. — 528
- Карамзин Н. М.* История государства Российского. — СПб.: Тип.
Н. Греча, 1816–1829.
- Костомаров Н. И.* Начало единодержавия в России // Монографии,
т. XII и «Вестник Европы», 1870, 11 и 12.
- Ключевский В.О.* Русская история. — Москва: Эксмо, 2005. — С.
372. — ISBN 5-699-09036-3.
- Пчелов И.В.* Рюриковичи. История династии. — М.: Олма-Пресс,
2001.
- Полежаев П. В.* Московское княжество в первой половине
XIV века. — СПб., 1878.
- Сергеевич В. И.* Русские юридические древности — Т. 2: Вече и
князь; Советники князя. — 3-е изд., с переменами и доп. —
СПб.: Тип. М. М. Стасюлевича, 1908.
- Соловьёв С. М.* Взгляд на историю установления госуд. порядка в
России до Петра Великого // Сочинения. — СПб., 1882.
- Соловьёв С. М.* «История России с древнейших времён», М. 2001, т.8,
с.534
- Станкевич Н. В.* О причинах постепенного возвышения Москвы //
Учёные записки Московского университета, 1834.

Шмурло Е.Ф. История России IX-XX века. – Москва: Вече, 2005. –

С. 155. – ISBN 5-9533-0230-4.

«История России с древнейших времён до конца XVII века» под

ред. *ак. Л. В. Милова*, М., 2007, сс. 512–514

